

Gulbenes novada pašvaldības līdzdalības izvērtējums pašvaldības kapitālsabiedrībā

SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība”

© SIA CSE COE 2025. Visas tiesības aizsargātas.

Izvērtējumu sagatavojuši:

Dace Krupenko

Zigmunds Brūvers

Kontaktpersona:

Dace Krupenko

SIA "CSE COE"

Elizabetes iela 22-30, Rīga, LV-1050

Tālrunis: + 371 26326959

E-pasts: dace.krupenko@csecoe.com

Tirdzniecības zīmes:

Visas tekstā izmantotās tirdzniecības zīmes pieder to īpašniekiem un ir izmantotas tikai kā atsauces.

Izmantotie saīsinājumi

Saīsinājums	Skaidrojums
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
EUR	Eiro valūta
LSB	Latvijas Slimnīcu biedrība
LTRK	Biedrība "Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera"
NACE	Saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija Eiropas Savienībā
NVD	Nacionālais veselības dienests
Sabiedrība	SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība"
VPIL	Valsts pārvaldes iekārtas likums

Iekļautās tabulas

Tabula 1. Sniegto pakalpojumu tirgus.....	13
Tabula 2. Sabiedrības apgrozījums un peļņa.....	17
Tabula 3. Riski un to būtiskums	19
Tabula 4. Sabiedrības ieņēmumi un to īpatsvars 2020. un 2021. gadā pa darbības veidiem.....	21
Tabula 5. Sabiedrības saņemtā finanšu palīdzība 2018. – 2020. gadā.....	21
Tabula 6. Sabiedrības izmaksātās dividendes periodā no 2018. līdz 2022.gadam, EUR	22
Tabula 7. Sabiedrības finanšu analīzes kopsavilkums laika periodam 2017. – 2021. gads.....	22
Tabula 8. Sabiedrības naudas plūsmas kopsavilkums 2017. – 2021.gads, EUR	23
Tabula 9. Sabiedrības finanšu rādītāji periodā no 2017. līdz 2021.gadam.....	23
Tabula 10. Sabiedrības saņemtie un sniegtie ziedojumi, EUR, sākot no 2018.gada.	24
Tabula 11. ERAF projekta finansējums, EUR	25

SATURS

1.	Kapitālsabiedrības darbība	5
1.1.	Pamatdarbība un papildus pakalpojumi.....	5
1.1.1.	Pamatdarbība un papildus pakalpojumi	5
1.1.2.	Sabiedrības ieņēmumi no pamatdarbības un darbības raksturojums.....	7
1.1.3.	Sabiedrības sniegtie papildus pakalpojumi	10
1.2.	Pakalpojumu saņēmēji un to ieguvumi	11
2.	Tirgus raksturojums.....	13
2.1.	Tirgus situācijas apraksts.....	13
2.2.	Konkurences aspekti.....	16
3.	Iespējamie riski pakalpojumu nodošanai privātajam sektoram.....	19
4.	Kapitālsabiedrības darbības finansējums	21
4.1.	Kapitālsabiedrības darbības finansēšanas avoti	21
4.2.	Bilances un naudas plūsmas analīze	23
4.3.	Investīcijas	24
5.	Kopsavilkums	26
5.1.	Atbilstība VPIL un Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumam 26	
5.2.	Turpmākais kapitālsabiedrības statuss.....	29

1. KAPITĀLSABIEDRĪBAS DARBĪBA

1.1. Pamatdarbība un papildu pakalpojumi

Galvenie secinājumi

- SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” ir **privāta kapitālsabiedrība. 13,13% - Gulbenes novada pašvaldība**, 29,21% kapitāldaļu turētājs ir Balvu novada pašvaldība un 57,66% - SIA “Medicīnas sabiedrību vadība”.
- **Sabiedrības misija ir sniegt iedzīvotājiem kvalitatīvus un pieejamus ārstnieciskus pakalpojumus.**
- Sekundārās ambulatorās veselības aprūpes pakalpojums tiek sniegts Gulbenes un Balvu novada teritorijā. Pakalpojums ir ģeogrāfiski pieejams Gulbenes novada iedzīvotājiem, tā finansējumā liels īpatsvars ir valsts finansējumam (finansāli zemas izmaksas personām, kas izmanto pakalpojumu), līdz ar to ir pamats uzskatīt, ka Sabiedrības sniegtais **sekundārās ambulatorās veselības aprūpes pakalpojums atbilst Sabiedrības ieņēmumu uzskaitē NACE kodiem 86.21 “Vispārējā ārstu prakse” un 86.22 “Specializētā ārstu prakse”** un ir atzīstams par Sabiedrības pamatdarbības veidu, t.sk. pašvaldības autonomās funkcijas nodrošināšanai.
- Stacionārās veselības aprūpes pakalpojums tiek sniegts Gulbenes novada teritorijā. Pakalpojums ir ģeogrāfiski pieejams Gulbenes novada iedzīvotājiem, tajā NVD finansējuma īpatsvars ir būtiskā apmērā. Visa darbība ir atbilstoša **NACE kodam 86.10 “Slimnīcu darbība” un ir atzīstama par Sabiedrības pamatdarbības veidu** skaitā pašvaldības autonomās funkcijas nodrošināšanai.
- Sabiedrība sniedz arī papildpakalpojumus: **ar pamatpakalpojumu tieši saistīti pakalpojumi**, kas nav sniedzami atdalīti no konkrētā ārstnieciskā pamatpakalpojuma, **ārstu rezidentu apmācība, telpu noma, ēdināšanas pakalpojumi, citi pakalpojumi nenozīmīgā apjomā**. Rezidentu apmācība ir tieši saistīta ar pamatdarbības ieņēmumiem, jo ļauj Sabiedrībai piesaistīt papildus finanšu un cilvēku resursus, atbalstot pamatdarbību. Telpas tiek iznomātas medicīnas iestādei (NMPD), medicīnas darbiniekam, līdz ar to arī šī pamatdarbība papildina Gulbenes novada pašvaldības iedzīvotājiem pieejamo medicīnas pakalpojumu klāstu vienotā ģeogrāfiskā punktā. Ēdināšanas pakalpojumi tiek sniegti Sabiedrības pacientiem, darbiniekiem un atbilstoši līgumiem. Nesistemātiski tiek gūti arī citi ieņēmumi – medicīnas instrumentu un citu materiālu sterilizācijas, ienākumi no izziņu sagatavošanas un izsniegšanas, veļas mazgāšanas, morga un transporta pakalpojumiem. **Secināms, ka papildus pakalpojumi ir atbalstoši pamatpakalpojuma sniegšanai vai arī neatņemami saistīti ar tiem.**
- Sabiedrības statūtos ir citi darbības veidi, uzskaitīti pēc NACE kodiem, piemēram, 49.30 “Pārējais pasažieru sauszemes transports” un 70.12 “Sava nekustamā īpašuma pirkšana un pārdošana”, kuriem nav identificēti ienākumi. **Rekomendējam izskatīt Sabiedrības ieņēmumu struktūru un statūtus ar mērķi atspoguļot darbības veidus statūtos atbilstoši Sabiedrības veiktajam** (vai plānotajam veikt).

1.1.1. Pamatdarbība un papildu pakalpojumi

SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” (turpmāk – Sabiedrība) **13,12959% kapitāldaļu turētājs ir Gulbenes novada pašvaldība**, 29,21026% kapitāldaļu turētājs ir Balvu novada pašvaldība, un 57,66014% kapitāldaļu turētājs ir SIA “Medicīnas sabiedrību vadība”. Sabiedrības reģistrētais un pilnībā apmaksātais **daļu kapitāls EUR 3 701 531** sastāv no 3 701 531 daļām ar vienas daļas nominālvērtību 1 EUR.

Apvienība dibināta 2009. gadā, apvienojot divas SIA - SIA “Gulbenes slimnīca” un SIA “Balvu slimnīca”, tādējādi radot Apvienību, kuras kapitāldaļu turētāji bija 5 novadi – Gulbenes, Balvu, Baltinavas, Viļakas, Rugāji. Pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gadā Baltinavas, Viļakas, Rugāju un Balvu pašvaldības tika apvienotas, izveidojot vienu novadu – Balvu novadu. SIA „Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” izveidota 2010. gadā kā Latvijā pirmā divu slimnīcu apvienošanas rezultāts. SIA „Balvu un

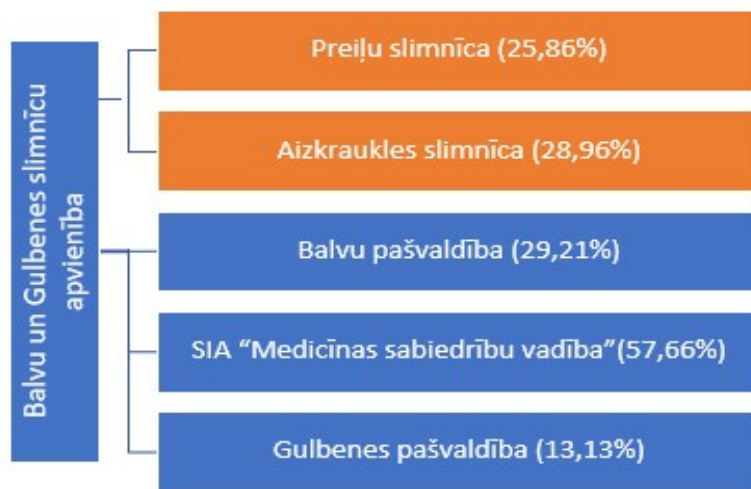
Gulbenes slimnīcu apvienība” ir veselības aprūpes iestāde kā viena juridiska persona ar apakšstrukturām Gulbenē un Balvos.

2012. gadā tika piesaistīts privāts investors SIA “Medicīnas sabiedrību vadība”, kura kontrole uzņēmumā kļuva dominējoša. Līdz ar to SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” ir **privāta kapitālsabiedrība**. Apvienībai nav jāveic iepirkumi, izņemot struktūrfondu finansētos projektos. 2021. gadā Apvienība iegādājās meitas sabiedrības, kurām pieder daļas SIA “Aizkraukles slimnīca” un SIA “Preiļu slimnīca”.

Sabiedrības sastāvā ir sekojošas medicīnas struktūrvienības ar iekšējām papildus vienībām:

- Gulbenes slimnīca (Gulbene, Upes iela 1) – Steidzamās medicīniskās palīdzības punkts, Aprūpes nodaļa, Hronisko pacientu aprūpes gultas, Dienas stacionārs, Ambulatorā nodaļa (t.sk. ārstu speciālistu pieņemšanas, fizioterapija, funkcionālā diagnostika, Radioloģija), Ģimenes ārsta prakse.
- Balvu slimnīca (Balvi, Vidzemes iela 2) – Intensīvas terapijas nodaļa, Operāciju bloks, Terapijas nodaļa ar neiroloģijas un hronisko pacientu aprūpes gultām, Ķirurģijas nodaļa ar traumatoloģijas gultām, Ginekoloģijas un dzemdību nodaļa, Bērnu nodaļa, Uzņemšanas nodaļa, Covid-19 nodaļa un Radioloģijas nodaļa.
- Balvu poliklīnika (Balvi, Krasta iela 1) – Ambulatorā nodaļa (t.sk. ārstu speciālistu pieņemšanas, fizikālā medicīna, fizioterapija, funkcionālā diagnostika).

Attēls 1. Sabiedrības kapitāldaļu struktūra

Datu avots: Lursoft dati

Saskaņā ar 11.10.2021. līgumu iegādātas 100% kapitāldaļas SIA “VAF Capital” par 657 824 EUR un 100% kapitāldaļas SIA “CLP” par 1 092 065 EUR. Pašu kapitāls SIA “VAF Capital” ir 435 736 EUR un SIA “CLP” 195 617 EUR.

Lai gan pašvaldības nav būtiskākās kapitāldaļu turētājas Sabiedrībā, Statūtos noteikts, ka grozījumu izdarīšanu statūtos, t.sk. Sabiedrības darbības veidos, var veikt tikai ar Dalībnieku sapulces lēmumu – atbilstoši – ar Gulbenes un Balvu novada pārstāvju piedalīšanos. Sabiedrības saimnieciskajā ikdienas darbībā kapitāldaļu turētājas – pašvaldības - neiejaucas.

Pamatdarbības veidi

Sabiedrības darbības **mērķis**, atbilstoši statūtos noteiktajam, ir nodrošināt Gulbenes un Balvu novadu iedzīvotāju medicīnisko aprūpi atbilstoši veselības aizsardzības jomu regulējoši normatīvo aktu prasībām un saskaņā ar tiem noslēgtajiem līgumiem par veselības aprūpes apmaksu.

Sabiedrības **misija** ir sniegt iedzīvotājiem kvalitatīvus un pieejamus ārstnieciskus pakalpojumus.

Atbilstoši Pašvaldību likuma 4. panta 6) apakšpunktā definēto, pašvaldībai ir pienākums gādāt par iedzīvotāju veselību — īstenot veselīga dzīvesveida veicināšanas pasākumus un organizēt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību.

Sabiedrības pamatdarbības veidi atbilstoši NACE kodiem:¹

- **86.10 “Slimnīcu darbība”;**
- **86.21 “Vispārējā ārstu prakse”;**
- **86.22 “Specializētā ārstu prakse”;**
- 85.14 “Pārējā darbība cilvēka veselības aizsardzības jomā”;
- **87.00 “Sociālā aprūpe ar izmitināšanu”;**
- 88.00 “Sociālā aprūpe bez izmitināšanas”;
- 88.90 “Pārējā sociālā aprūpe bez izmitināšanas”;
- 52.31 “Aptiekas”;
- 55.51 “Slēgtās ēdnīcas”;
- 49.30 “Pārējais pasažieru sauszemes transports”;
- 71.21 “Citu sauszemes transporta līdzekļu iznomāšana”;
- 70.20 “Sava nekustamā īpašuma izīrēšana un iznomāšana”;
- 70.12 “Sava nekustamā īpašuma pirkšana un pārdošana”;
- 74.84 “Pārējā citur neklasificētā darbība”.

Saskaņā ar Sabiedrības sniegto informāciju nav plānots, ka Sabiedrības darbības veidi varētu mainīties.

Izvērtējums tiek veikts, ņemot vērā, ka personai ir tiesības saņemt valsts apmaksātu pakalpojumu veselības aprūpē jebkur Latvijas teritorijā jebkurā iestādē, kurā šāds pakalpojums ir pieejams. Kā arī attiecībā uz maksas pakalpojumiem nepastāv ģeogrāfisks ierobežojums. Līdz ar to ir iespējama situācija, ka Gulbenes novada pašvaldības iedzīvotāji veselības aprūpes pakalpojumus saņem gan savā pašvaldībā, gan citur Latvijā. Analogi pastāv situācija, kurā Sabiedrības sniegtos veselības aprūpes pakalpojumus saņem iedzīvotāji no citām Latvijas pašvaldībām.

Nacionālā veselības dienesta (turpmāk – NVD) finansējuma piešķiršanas gradācijās “primārā veselības aprūpe”,² “sekundārā veselības aprūpe”,³ “stacionārā aprūpe” – un šis iedalījums ir svarīgāks nekā NACE klasifikācija, jo tas veido Sabiedrības ienākumu bāzi (no valsts budžeta) un pēc būtības definē Sabiedrības pamatdarbību.

Slimnīca nesniedz visus iespējamus veselības aprūpes veidus, taču dažos no tiem, ko tā sniedz, aprūpes veidu īpatsvars apgrozījumā ir ievērojams, piemēram, rentgenogrāfija, pulmonoloģija, ķirurģija, kardioloģija, USG. Pakalpojumu saņēmēju loks dažādiem ārstniecības veidiem ir atšķirīgs. Pakalpojumu apmaksā būtisku daļu veido NVD apmaksātais finansējums, salīdzinot pret pacientu pašu veiktajiem maksājumiem.

1.1.2. Sabiedrības ieņēmumi no pamatdarbības un darbības raksturojums

Sabiedrības ieņēmumi no pamatdarbības

Sabiedrības pamatdarbība ir cilvēku veselības aizsardzība, tā sniedz valsts garantētās medicīniskās palīdzības apjomā ietilpstošos **primārās un sekundārās veselības aprūpes pakalpojumus**, kurus saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem apmaksā NVD un daļēju samaksu veic arī pakalpojuma saņēmēji – pacienti.

Sabiedrības ieņēmumi no pamatdarbības 2023. gadā bija 7 937 108 EUR⁴ (97,6% no kopējā apgrozījuma), tai skaitā 7 417 639 EUR bija NVD finansējums par medicīnas pakalpojumiem, 99 EUR tika saņemta kompensācija par sniegtajiem pakalpojumiem Covid-19 laikā un 89 676 EUR ieņēmumi no citiem pakalpojumiem.

¹ Sabiedrības gada pārskata dati.

² Veselības aprūpes pakalpojumu kopums, ko personai ambulatorajā ārstniecības iestādē vai personas dzīvesvietā sniedz primārās veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji. Vispārējā ārstu prakse ietilpst NACE koda 86.21. darbībā, tomēr primārā aprūpe ir plašāka, jo ietver arī valsts apmaksātu pacientu aprūpi mājās, tajā skaitā rehabilitāciju.

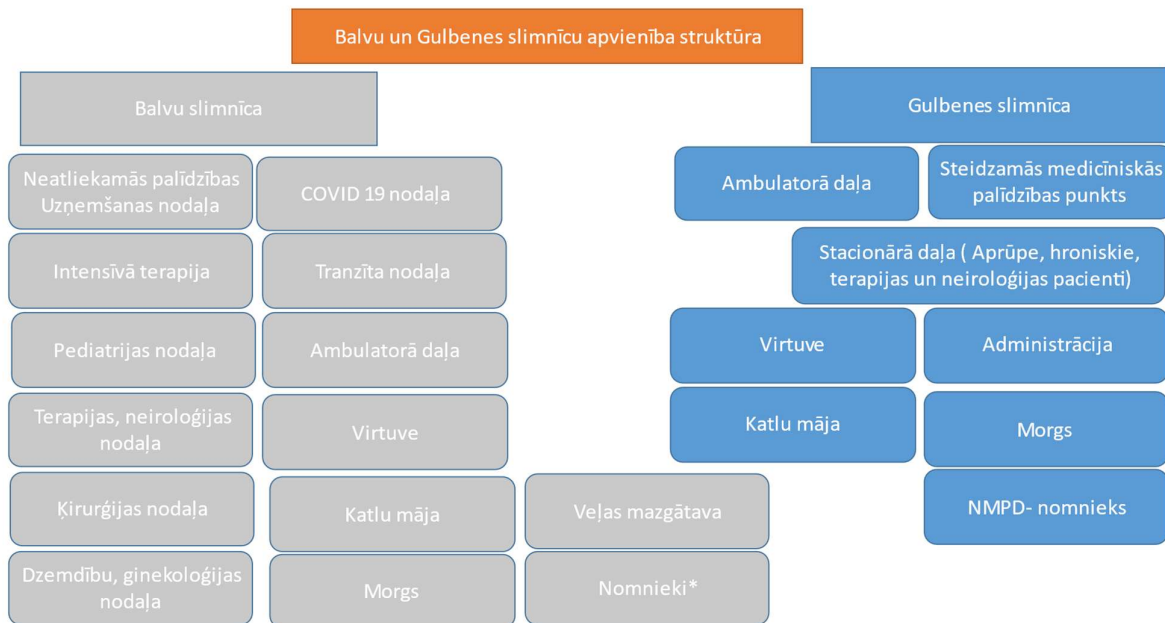
³ Veselības aprūpes pakalpojumu kopums, ko personai ārstniecības iestādē sniedz kādā slimību profilā specializējusies ārstniecības persona un kas orientēts uz neatliekamu, akūtu vai plānveida veselības aprūpi. Var būt organizēta ambulatori un/vai dienas stacionārā.

Sabiedrība sniedz stacionāros un ambulatoros sekundāros pakalpojumus Gulbenes, Balvu, Viļakas, Rugāju, Baltinavas un apkārtējo novadu iedzīvotājiem.

Sabiedrības sastāvā ir sekojošas medicīnas struktūrvienības ar iekšējām papildus vienībām:

- Gulbenē (Gulbene, Upes iela1) – Steidzamās medicīniskās palīdzības punkts, Aprūpes nodaļa, Hronisko pacientu aprūpes gultas, Dienas stacionārs, Ambulatorā nodaļa (t.sk. ārstu speciālistu pieņemšanas, fizioterapija, funkcionālā diagnostika, Radioloģija), Ģimenes ārsta prakse. Sniedzot primārās un sekundārās veselības aprūpes pakalpojumus t.sk., nodrošinot diagnostikas (USG, RTG, CT) pieejamību diennakts režīmā arī brīvdienās un svētkos;
- Balvos (Balvi, Vidzemes iela 2) – Intensīvas terapijas nodaļa, Terapijas nodaļa ar neiroloģijas un hronisko pacientu aprūpes gultām, Ķirurģijas nodaļa ar traumatoloģijas gultām, Ginekoloģijas un dzemdību nodaļa, Uzņemšanas nodaļa, Ambulatorā nodaļa (t.sk. ārstu speciālistu pieņemšanas, fizikālā medicīna, fizioterapija, funkcionālā diagnostika), Radioloģijas nodaļa.

Attēls 2. Sabiedrības struktūra

Datu avots: Sabiedrības sniegtā informācija

Sniedzot primārās⁴ un sekundārās veselības aprūpes pakalpojumus t.sk., nodrošinot diagnostikas (USG, RTG, CT) pieejamību diennakts režīmā arī brīvdienās un svētkos (III līmeņa daudzprofilu neatliekamās medicīniskās palīdzības slimnīca, **nodrošinot darbību 5 obligātajos profilos**). Sabiedrība ir reģionālais centrs Gulbene un Balvu veselības aprūpes pakalpojumu plānošanā teritoriju iedzīvotājiem.

Stacionārie veselības aprūpes pakalpojumi

Stacionārā daļa Gulbenē sastāv no astoņām nodaļām, un stacionārais veselības aprūpes pakalpojums tiek sniegts šādās jomās:

- **Infekciju slimību nodaļa** - tiek ārstēti pacienti ar infekciju slimībām: pieaugušie un bērni no 3 gadu vecuma, kam nav nepieciešama ārstēšanās intensīvās terapijas palātās. Uz nodaļu pacientu atved neatliekamās medicīniskās palīdzības brigāde, nosūta ārsts infektologs, ģimenes ārsts vai dežūrārsts. Pieaugušos pacientus arī ar hroniskām ādas saslimšanām, kam nepieciešama ārstēšana stacionārā pēc dermatologa konsultācijas.
- **Aprūpes nodaļa** - medicīnisko palīdzību var saņemt pacienti ar hronisku slimību paasinājumiem: terapeitiska, neiroloģiska, ķirurģiska profila (piem., arteriālas hipertenzijas, kardiālās mazspējas,

⁴ Primārā veselības aprūpe – ģimenes (vispārējās prakses) ārsts, māšas un ārstu palīgi tiek nodrošināti Gulbenes slimnīcā.

plaušu slimību, cerebrālu insultu sekas, onkoloģiskie, pēcoperāciju pacienti). Pacientu uz dienas stacionāru nosūta ģimenes ārsts, speciālists vai dežūrārsts.

Valsts noteiktajos dienas stacionāra pakalpojumu tarifos ir iekļautas izmaksas par speciālistu konsultācijām, kā arī ārstniecības personu nodrošinātu pacienta veselības stāvokļa uzraudzību pēc ķirurģiskās manipulācijas veikšanas līdz pacienta izrakstīšanai no dienas stacionāra. Valsts noteiktajos dienas stacionāra pakalpojumu tarifos nav iekļauti ēdināšanas un nakšņošanas izdevumi. Līdz ar to Sabiedrība ir tiesīga piedāvāt pacientam saņemt ēdināšanas pakalpojumus par maksu, kā arī, iepriekš iegūstot pacienta piekrišanu, pieprasīt maksu par nakšņošanu ārstniecības iestādē. Dienas stacionārā medicīnisko palīdzību var saņemt ķirurģiskajās, ginekoloģiskajās, neiroloģiskajās, terapeitiskajās, ausu, kakla un deguna slimībās. Pacientu uz dienas stacionāru nosūta ģimenes ārsts, speciālists vai dežūrārsts.

Pakalpojums ir ļoti nozīmīgs Gulbenes (un ne tikai) pašvaldības iedzīvotājiem, jo tuva viņu dzīvesvietai pieejama slimnīca, kurā tiek nodrošināti dienas stacionāra uzņemšanas pakalpojumi – iespēja operatīvi risināt akūtas veselības problēmas pacientiem ar hronisku slimību paasinājumiem. Šī iespēja daudzās pašvaldībās nepastāv, jo ir notikusi slimnīcu apvienošana un sniedzamo pakalpojumu klāsta un apjoma mazināšana, koncentrējot pakalpojumus uz lielāku pilsētu stacionāru pakalpojumu centriem. Iedzīvotājiem sniegto pakalpojumu nozīmīgumu raksturo mazais pacientu līdzmaksājumu un ievērojamais valsts finansētu pakalpojumu īpatsvars kopējā apgrozījumā.

Saskaņā ar NVD publiski pieejamo informāciju par Stacionāro pakalpojumu gaidīšanas rindu apmēru uz valsts apmaksātu stacionāro veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanai - ķirurģisko pakalpojumu (piemēram, plānveida operāciju, proktoloģijā, fleboloģijā), terapijas u.c. pakalpojumiem uz 2024. gada 1.oktobri, secināms, ka Sabiedrības sniegtajiem pakalpojumiem rindas nav.⁵

Sekundārās ambulatorās veselības aprūpes pakalpojums⁶

Sekundārās ambulatorās veselības aprūpes pakalpojums tiek sniegts šādās jomās: diagnostika - datortomogrāfija, ehokardiogrāfija, rentgenoloģija, USG, doplerogrāfija, elektrokardiogrāfija, holtera monitorēšana un kardiokogrāfija.

Sekundārā ambulatorā aprūpe dienas stacionārā ir tieši saistāma ar sekundāro ambulatoro veselības aprūpi, un šo pakalpojumu sniegšana vienas Sabiedrības ietvaros ir pacientu interesēs, ļaujot taupīt laiku un resursus.

Sekundārās ambulatorās veselības aprūpes apjomi ir pietiekams, un šis pamatdarbības veids ir nozīmīgs Gulbenes novada iedzīvotājiem, jo rada speciālistu pieejamību tuvu dzīvesvietai, to raksturo arī relatīvi zemais pacientu līdzmaksājums – NVD sedz 91% Sabiedrības ienākumu 2023. gadā.

Maksas pakalpojumu pieejamība Gulbenes novada iedzīvotājiem Sabiedrībā ir svarīga, jo rada iespēju piekļūt speciālistam vai veikt diagnostisku izmeklējumu bez nepieciešamības doties citviet Latvijā saņemt NVD finansētu pakalpojumu.

Ņemot vērā Latvijas veselības aprūpes sistēmas finansēšanas īpatnības – NVD apmaksātu pakalpojumu pieejamību pakalpojumu saņemt tiesīgai personai ir iespējams jebkur Latvijas teritorijā, Sabiedrība īpaši neuzskaita tieši tos pakalpojuma saņēmējus, kas dzīvo novada teritorijā. Uzskaitē jebkurā gadījumā nevar būt precīza, jo daļa Gulbenes novadā deklarēto personu faktiski dzīvo citviet un daļa citur deklarēto faktiski dzīvo Gulbenes novadā.

Steidzamās medicīniskās palīdzības punkts. Steidzamās medicīniskās palīdzības punkts sniedz valsts apmaksātus veselības aprūpes pakalpojumus akūtos (neatliekamās) gadījumos: trauma, pēkšņa saslimšana vai hronisku saslimšanu paasināšanās, kas prasa steidzamu ārstniecības personu iejaukšanos un nepieciešamā palīdzība pārsniedz primārās veselības aprūpes ārsta kompetenci.

Uz izvērtējuma veikšanas brīdi Gulbenē tiek piedāvāti sekojošo speciālistu pakalpojumi:⁷

- pneimonologs – 1 speciālists;
- psihiatrs – 1 speciālists;
- infektologs – 1 speciālists;
- otolaringologs – 1 speciālists;
- ķirurgs – 5 speciālisti;

⁵ <https://www.vmnvd.gov.lv/lv/media/34128/download?attachment>

⁶ Pēc NVD klasifikācijas, stacionārās ambulatorās veselības aprūpes pakalpojums aptver kabinetos (vizītēs pie speciālista) sniegto pakalpojumu un dienas stacionāros sniegto pakalpojumu. Izvērtējumā dziļākai analīzei ir nodalīti šie divi ambulatorā veselības aprūpes pakalpojuma paveidi.

⁷ <https://www.gulbene.lv/lv/media/31047/download?attachment>

- urologs – 1 speciālists;
- alergologs – 1 speciālists;
- pediatrs – 1 speciālists;
- audiologopēds – 1 speciālists;
- onkologs – 1 speciālists;
- endokrinologs – 1 speciālists;
- fizioterapeits – 4 speciālisti;
- neirologs – 2 speciālisti;
- ģimenes ārsts – 1 speciālists;
- podologs – 3 speciālisti;
- anesteziologs, reanimatologs – 1 speciālists.

Speciālistu pieņemšana tiek organizēta darba dienās no plkst. 8.00 līdz 16.00. Saskaņā ar NVD publiski pieejamo informāciju par ambulatoro pakalpojumu gaidīšanas rindu apmēru – piemēram, neirologa, elektrokardiogrāfijas un rentgenoloģijas pakalpojumu saņemšanai uz 2024. gada 1. oktobri, secināms, ka Sabiedrības sniegtajiem pakalpojumiem rindas nepārsniedz 5 dienas un ehokardiogrāfijai – 94 dienas,⁸ savukārt Sabiedrības sniegtā informācija liecina,⁹ ka, piemēram, neirologa pakalpojuma gaidīšanas laiks ir 72 dienas, savukārt elektrokardiogrāfijai un rentgenogrāfijai – nav rindas, bet ehokardiogrāfijas pakalpojumiem tās ir 153 dienas.

1.1.3. Sabiedrības sniegtie papildu pakalpojumi

Sabiedrība sniedz arī papildus pakalpojumus:¹⁰ rezidentu apmācība (ieņēmumi 2023. gadā 140 980 EUR); nekustamā īpašuma noma (ieņēmumi 2023. gadā 105 163 EUR); citi ieņēmumi no sniegtajiem pakalpojumiem (2023. gadā 89 676 EUR).

Rezidentu apmācība

Veselības aprūpes iestādes piedalās ārstniecības personu izglītošanas procesā, nodarbinot rezidentus. Rezidenti iegūst praktiskās zināšanas izvēlētajā profesijā, ārstniecības iestāde iegūst papildu darbaspēku, potenciālu speciālistu pēc rezidenta apmācības noslēguma, un ārstniecības iestāde saņem no izglītības iestādēm samaksu par rezidentu apmācību.

Lai arī šis nav pamatdarbības veids, tas ir cieši saistīts ar pamatdarbību veselības aprūpes jomā un nav sniedzams atrauti no pamatdarbības pakalpojuma veselības aprūpes jomā. Rezidentu apmācība stiprina slimnīcas spējas un pašvaldības iedzīvotājiem sniegto pakalpojumu apjomu un kvalitāti.

Darbību var attiecināt uz Sabiedrības statūtos minēto komercdarbības veidu pēc NACE klasifikatora 85.14 "Pārējā darbība cilvēka veselības aizsardzības jomā".

Nekustamā īpašuma noma

Sabiedrība iznomā savas telpas citiem veselības aprūpes vai ar veselības aprūpi saistītu pakalpojumu sniedzējam - Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam (no 2020. gada jūnija).

Sabiedrībai pieder dzīvoklis Gulbenē, kas tiek iznomātas arī vienam Sabiedrības darbiniekam – radiologu asistentam.

Ņemot vērā mērķētu nekustamā īpašuma iznomāšanu veselības aprūpes nozares nomniekam, var uzskatīt, ka Sabiedrības papildus pakalpojums ir papildinošs tās pamatdarbības veidiem. Privātie nomnieki gūst labumu (klastera efekts¹¹), atrodoties Gulbenes novada veselības aprūpes pakalpojuma ģeogrāfiskajā un aktivitātes centrā.

Darbību var attiecināt uz Sabiedrības statūtos minētiem komercdarbības veidiem pēc NACE klasifikatora 70.20 "Sava nekustamā īpašuma izīrēšana un iznomāšana".

Ēdināšanas pakalpojumi. 55.51 "Slēgtās ēdnīcas" – šādi ienākumi tiek gūti nebūtiskā apjomā, nodrošinot ne tikai pacientu, bet arī darbinieku ēdināšanu. Papildu Sabiedrība nodrošina zupas virtuvi biedrībai "Latvijas Sarkanais krusts" (atsevišķs palpojuma līgums) un blakus esošās sociālās veco ļaužu

⁸ http://rindapiearsta.lv/lv/mekle_isako

⁹ <https://slimnicuapvieniba.lv/lv/pacientu-ieveribai/valsts-apmaksatie-pakalpojumi/>

¹⁰ 2023. gada pārskats

¹¹ Atbilstoši https://www.em.gov.lv/lv/klasteri?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com, klasteri ir savstarpēji saistītu uzņēmumu, specializētu piegādātāju, pakalpojumu sniedzēju, saistītu nozaru uzņēmumu, un saistītu institūciju ģeogrāfiska koncentrācija. Šīs ģeogrāfiskās koncentrācijas ietvaros klastera pārstāvji sadarbojas, neskatoties uz savstarpēju konkurenci.

iemītniekiem (tikai 2-3 personām) sniedz ēdināšanas pakalpojumu. Darbību var attiecināt uz NACE kodu 55.10. "Slēgtās ēdnīcas". Ieņēmumi no šīs papildu darbības veido 0,3% no kopējiem Sabiedrības ieņēmumiem. Ēdināšanas pakalpojums netiek piedāvāts citām personām.

Papildus sniegtie pakalpojumi neietekmē tirgu/konkurenci, tie ir saistīti ar pamatpakalpojumu, un tie nav saistīti ar būtiskām investīcijām no Sabiedrības puses.

Citi darbības veidi

Apstiprinātajos Sabiedrības statūtos ir minēti arī citi darbības veidi pēc NACE klasifikatora:

- 87.00 "Sociālā aprūpe ar izmitināšanu" – Sabiedrība negūst ienākumus no šādiem pakalpojumiem, tomēr, saskaņā ar Sabiedrības sniegto informāciju, var rasties situācija, ka pacients paliek slimnīcā kā sociālās aprūpes pacients;
- 88.00 "Sociālā aprūpe bez izmitināšanas" – Sabiedrība negūst ienākumus no šādiem pakalpojumiem, tomēr, saskaņā ar Sabiedrības sniegto informāciju, var rasties situācija, ka pacients paliek slimnīcā kā sociālās aprūpes pacients;
- 88.90 "Pārējā sociālā aprūpe bez izmitināšanas" – Sabiedrība negūst ienākumus no šādiem pakalpojumiem;
- 52.31 "Aptiekas" – Sabiedrība negūst ienākumus no šādiem pakalpojumiem. Darbība saistīta ar Sabiedrības slimnīcu iekšējo slēgtā tipa aptieku darbības nodrošināšanu, atbilstoši MK noteikumos noteiktajam,¹² apgādājot slimnīcas ar medikamentiem, medicīnas un higiēnas precēm un individuālajiem aizsardzības līdzekļiem. Iekšējā slimnīcas aptieka ir ļoti nozīmīga struktūrvienība slimnīcas darbības nodrošināšanai. Netiek pārdotas zāles pacientiem/iedzīvotājiem;
- 49.30 "Pārējais pasažieru sauszemes transports" – Sabiedrība negūst ienākumus no šādiem pakalpojumiem, nodrošinot bezmaksas darbinieku pārvešanu starp slimnīcām (darba vietām);
- 71.21 "Citu sauszemes transporta līdzekļu iznomāšana" – šādi ienākumi tiek gūti nebūtiskā apmērā, pacientu pārvešanai un speciālā medicīniskā transporta nodrošināšanai masu pasākumos;
- 70.12 "Sava nekustamā īpašuma pirkšana un pārdošana" – Sabiedrība negūst ienākumus no šādiem pakalpojumiem.

Izvērtējot Sabiedrības faktiskos ieņēmumu avotus un statūtos paredzētās darbības pēc NACE kodiem, tiek rekomendēts pārskatīt paredzētos darbības veidus, saglabājot tikai tos, ko Sabiedrība sniedz vai plāno sniegt.

Saskaņā ar Sabiedrības mājaslapā un intervijā sniegto informāciju, nesistemātiski tiek gūti arī citi ieņēmumi – no medicīnas instrumentu un citu materiālu sterilizācijas, ienākumi no izziņu sagatavošanas un izsniegšanas, veļas mazgāšanas un morga pakalpojumiem, aprūpes inventāra nomu un reklāmas izvietojšanas.

1.2. Pakalpojumu saņēmēji un to ieguvumi

Galvenie secinājumi

- **Primāri pakalpojumus saņem Gulbenes un Balvu novadu pašvaldības iedzīvotāji**, pakalpojuma hierarhijā no sekundārās veselības aprūpes līdz uzņemšanas nodaļas palīdzības sniegšanai stacionārā. **Sabiedrības darbības galvenais ieguvums Gulbenes novada pašvaldības iedzīvotājiem - plašs, augsta līmeņa pakalpojumu kopums tuvu dzīvesvietai.**
- Sekundārās un stacionārās veselības aprūpes pakalpojumus saņem gan Gulbenes, gan citu novadu, ja nepieciešams - ārvalstu iedzīvotāji.
- Latvijas veselības aprūpes finansējuma sistēmas īpatnība nosaka, ka Sabiedrības sniegtos pakalpojumus var un saņem arī citu Latvijas pašvaldību iedzīvotāji (tāpat kā Gulbenes novada iedzīvotāji var un dodas arī uz ārstniecības iestādēm citviet Latvijā), ja pakalpojumu sedz ar NVD finansējumu. **Gulbenes novada pašvaldības iedzīvotājiem citu pašvaldību (Balvu, Madonas**

¹² <https://likumi.lv/ta/id/155314-zalu-iegades-uzglabšanas-izlietosanas-uzskaites-un-iznicanasanas-kartiba-arstniecibas-iestades-un-socialas-aprupes-institucijas>

un Alūksnes) iedzīvotāju veselības aprūpe Sabiedrībā ir noderīga, jo ļauj Sabiedrībai noteiktos pakalpojumu virzienos sasniegt pietiekošu pacientu plūsmu, kas ļauj uzturēt un attīstīt noteiktus pakalpojumu virzienus.

- **Maksas pakalpojumus Sabiedrībā izvēlas Gulbenes novada pašvaldības** un arī citu Latvijas pašvaldību iedzīvotāji.

Dažādiem pakalpojumu veidiem pakalpojumu saņēmēju grupas ir atšķirīgas, bet visos gadījumos veselības aprūpes pakalpojumu saņem fiziskas personas – Latvijas iedzīvotāji gan no Gulbenes novada, gan ārpus tā, kā arī ārvalstnieki (pierobeža, EVAK karšu īpašnieki).

Pakalpojumu saņēmēji

Prioritāte pakalpojuma saņemšanā ir Gulbenes novada iedzīvotājiem Sabiedrības Gulbenes struktūrvienībā un Balvu novada iedzīvotājiem Balvu struktūrvienībā.

Nākamā prioritāte ir Latvijas iedzīvotāji, valsts apmaksāto medicīnas pakalpojumu saņēmēji, atbilstoši Sabiedrībai piešķirtajām kvotām no NVD. Ģeogrāfiski pakalpojuma pieejamības tuvuma dēļ Sabiedrībā pieejamos pakalpojumus izmanto Gulbenes novada iedzīvotāji, taču – atkarībā no pakalpojumu veidiem – mazāku vai lielāku daļu pakalpojumu saņem arī citu Latvijas novadu iedzīvotāji, jo Latvijas valsts apmaksātā veselības aprūpes sistēma akceptē izvēlēta pakalpojuma saņemšanu jebkurā Latvijas ārstniecības iestādē, kur vien tas pieejams.

Sabiedrība spēj sniegt lielāku pakalpojuma apjomu, kā noteikts NVD piešķirtajās kvotās, un arī pieprasījums pēc pakalpojuma ir lielāks. Tāpēc Sabiedrība sniedz arī maksas pakalpojumus un tos saņem Gulbenes novada un citu Latvijas pašvaldību iedzīvotāji un ārvalstnieki (iekšzemes un pārrobežu medicīnas tūrisms).

Būtiskākie ieguvumi

Patērētājiem ir augstas kvalitātes sekundārie ambulatorie pakalpojumi un stacionārie veselības aprūpes pakalpojumi. Gulbenes novada iedzīvotājiem, kuri tiem nebūtu pieejami, ja Sabiedrības novadā nebūtu vai tās darbība būtu šaurāka pakalpojumu klāsta un/vai apjoma ziņā.

Pildot misiju apkalpot iedzīvotājus, Sabiedrība savās darbības jomās (ārstniecības virzienos) sniedz arī tādus valsts apmaksātus veselības aprūpes pakalpojumus, kas tai nav tik ļoti finansiāli izdevīgi, līdz ar to rada šo pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem. Latvijā ir vērojama situācija, ka NVD tarifi ne vienmēr ir pietiekami peļņu nesošā un/vai augstākas kvalitātes pakalpojuma nodrošināšanai iedzīvotājiem.¹³ Sabiedrība, pildot pašvaldību autonomo funkciju un vienlaikus esot privāta kapitālsabiedrība, tiecas pēc peļņas, vienlaikus investējot Sabiedrības attīstība (to raksturo pēdējo gadu peļņas rentabilitātes izmaiņas - no 9,11% 2021.gadā līdz 1,7% 2023.gadā).

¹³ http://tap.mk.gov.lv/doc/2021_03/VMzin_271120.2221.docx 8.lpp.

2. TIRGUS RAKSTUROJUMS

Galvenie secinājumi

- Sabiedrība darbojas veselības aprūpes sfērā, un tirgus klasifikācija ir komplicēta, jo var būt atšķirīga dažādiem pakalpojumu veidiem. **Ģeogrāfiski tirgus ir drīzāk lokāls primārās veselības aprūpes sfērā un reģionāls, nacionāls sekundārās ambulatorās veselības aprūpē un stacionārās veselības aprūpes nozarēs.**
- Pēc valsts apmaksāto pakalpojumu finansējuma Sabiedrības sniegtajiem pakalpojumiem tirgus ir drīzāk reģionāls. Savukārt maksas pakalpojumu tirgus ir lokāls, reģionāls, atkarīgs no konkrēta pakalpojuma veida.
- Lai arī veselības aprūpes pakalpojumu tirgus ir drīzāk reģionāls vai pat nacionāls, **Gulbenes novada pašvaldības iedzīvotājiem ir svarīgi, ka šo pakalpojumu var saņemt tuvu viņu dzīvesvietai, tādējādi padarot pakalpojumu pieejamu un finansiāli izdevīgāku. Līdz ar to Sabiedrība nodrošina Gulbenes novada pašvaldības iedzīvotājiem stratēģiski svarīgu pakalpojumu.** Savukārt Sabiedrības pakalpojumu patērētāji no citām pašvaldībām palīdz nodrošināt Sabiedrības darbību ar ienākumu plūsmu, kas ļauj nodrošināt pakalpojuma pieejamību novada iedzīvotājiem.
- **Tirgū pastāv nepilnība – pārsvarā finansiālu iemeslu dēļ** (grūti izpildāmu likumdošanas prasību rezultātā pastāvošas lielas ieejas barjeras kompleksas veselības aprūpes iestādes izveidei, atsevišķu valsts apmaksātu veselības aprūpes pakalpojumu tarifu nepietiekamais apjoms faktisko izmaksu segšanā un/vai peļņas nodrošināšanā pakalpojumu sniedzējiem) Gulbenes pašvaldībā nav un nav sagaidāma citam privātam kapitālam piederoša liela apjoma un plaša pakalpojuma klāsta veselības aprūpes iestādes darbība.
- **Sabiedrība pilda stratēģisku funkciju pašvaldības līmenī**, nodrošinot veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību pašvaldības iedzīvotājiem.
- **Sabiedrības darbība nav bijis šķērslis privātas veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju attīstībai un darbībai Gulbenes novada pašvaldībā**, jo īpaši primārās veselības aprūpes sfērā. Arī inovācijas un privātas investīcijas nav kavētas.
- **Izvērtējuma laikā nav identificēti iespējami konkurences neitralitātes pārkāpuma riski.** Sabiedrības sniegto pakalpojumu ieņēmumi sedz izmaksas. Sabiedrība strādā ar peļņu.
- Nevalstiskās organizācijas **Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras** ieskatā, ņemot vērā, ka kapitālsabiedrības kontrolpakete nepieder pašvaldībai, LTRK aicina pašvaldību izvērtēt iespēju par līdzdalības izbeigšanu šajā kapitālsabiedrībā.

2.1. Tirgus situācijas apraksts

Tirgus situācijas raksturojums

Veselības aprūpes finansējuma kārtība Latvijā, kā arī faktiskā Sabiedrības darbība pakalpojumu sniegšanā raksturo Sabiedrības ieņemto tirgu dažādās veselības aprūpes pakalpojumu sfērās. Tabulā zemāk iekļauta informācija par Sabiedrības pamatdarbībām, pakalpojumu saņēmējiem, pakalpojumu finansēšanas avotiem un citiem tirgus dalībniekiem.

Tabula 1. Sniegto pakalpojumu tirgus

Pamatdarbības pakalpojums	Pakalpojuma saņēmēji/tirgus pēc dzīvesvietas	Pakalpojuma finansējuma avots	Citi tirgus dalībnieki/konkurenti
Primārā veselības aprūpe, aprūpe mājās	Primāri Gulbenes novada iedzīvotāji. Pakalpojumu saņemt tiesīgas arī citas personas, ierodoties Sabiedrībā.	Primāri NVD finansējums un pacientu līdzmaksājums. Nebūtisks maksas pakalpojums.	Primāros veselības aprūpes pakalpojumus sniedz ģimenes ārstu prakses, kuras var būt privātas vai kapitālsabiedrību ietvaros. Šī aprūpe pārsvarā ir ģeogrāfiski tuva pacientu dzīvesvietai, bet ne obligāti. Sabiedrībā pakalpojumu saņemt ir izdevīgāk tuvu dzīvojošajiem, tirgus ir uzskatāms drīzāk par lokālu

			ģeogrāfiski un arī lokāls pēc finansējuma avota – pakalpojums ir pārsvarā valsts apmaksāts.
Sekundāra ambulatora veselības aprūpe	Primāri Gulbenes (un Balvu) novada iedzīvotāji. Pakalpojumu saņemt tiesīgas (un tiesības izmanto) arī citas personas, ierodoties Sabiedrībā.	Primāri NVD finansējums un pacientu līdzmaksājums. Relatīvi nebūtisks maksas pakalpojums	Latvijas specifika ir tāda, ka šo pakalpojumu iespējams saņemt visā valsts teritorijā gan NVD finansētu, gan pašam maksājot. Pacientu ērtībai pakalpojumu labāk saņemt tuvāk dzīvesvietai, kas tā arī notiek, bet ne vienmēr. Sabiedrībā pakalpojumu saņemt ir izdevīgāk tuvāk dzīvojošajiem, taču tirgus ir drīzāk reģionāls vai pat nacionāls. Pēc finansējuma avota tirgus arī ir drīzāk reģionāls vai pat nacionāls.
Stacionārā veselības aprūpe	Primāri steidzamās medicīniskās palīdzības punktu izmanto Sabiedrībai tuvu dzīvojošie, tajā skaitā Gulbenes novada iedzīvotāji. Dzemdību nodaļas pakalpojumus Sabiedrības struktūrvienībā Balvos izmanto gan Balvu, gan Gulbenes, gan citu Latvijas novadu iedzīvotāji.	Liels īpatsvars NVD finansējuma.	Latvijas specifika ir tāda, ka šo pakalpojumu iespējams saņemt visā valsts teritorijā gan NVD finansētu, gan pašam maksājot. Pacientu ērtībai pakalpojumu labāk saņemt tuvāk dzīvesvietai un stacionārajā darbībā tas lielā mērā tā arī notiek, bet ne vienmēr. Sabiedrībā pakalpojumu saņemt ir izdevīgāk tuvu dzīvojošajiem, taču tirgus ir drīzāk reģionāls vai pat nacionāls.

Datu avots: CSE COE

2014. gadā Konkurences padome veica pētījumu un publicēja noslēguma ziņojumu “Medicīnas pakalpojumu tirgus uzraudzība”.¹⁴ Pētījums fokusējās uz sekundārajiem ambulatorajiem veselības aprūpes pakalpojumiem, taču šī pētījuma secinājumi lielā mērā izmantojami kopējā veselības aprūpes tirgus (kurā darbojas Sabiedrība) raksturojumam un situācija nav būtiski mainījusies kopš 2019. gada.

Definējot tirgu pēc finansējuma principa, Konkurences padomes izvērtējumā tika nošķirti valsts un maksas pakalpojumi, kur par valsts apmaksājamiem pakalpojumiem (publiskais/valsts finansējums + pacienta iemaksa) tika secināts, ka tie ir pieejamāki un lētāki (pacientam pašam tikai jāmaksā līdzmaksājums), līdz ar to arī varētu būt lokālāki. Faktiski šobrīd to viennozīmīgi tā nevar apgalvot, jo, lai arī valsts finansējums ir lētāks patērētājam, tas ne vienmēr ir pieejams izvēlētajā vietā (lokāli, reģionāli vai nacionāli), izvēlētajā laikā – pieejamība pakalpojumam atkarīga no valsts finansējuma kvotu pieejamības pie konkrētā veselības aprūpes pakalpojuma sniedzēja, kas var būt gan publiskai personai, gan privātam kapitālam piederoša ārstniecības iestāde. Līdz ar to patērētāji meklē valsts apmaksātu pakalpojumu nacionālā mērogā, jo viņiem ir tiesības saņemt valsts finansētu pakalpojumu jebkur. Tāpat kā maksas pakalpojumu. Tāpēc tirgus definēšanā maksas faktors ir sekundārs ģeogrāfiskajam un analizē primāri tiek izmantota tirgus definīcija pēc ģeogrāfiskās robežas.

Jo vienkāršāks un ātrāk nepieciešams pakalpojums – jo tirgus ir lokālāks. Sabiedrības darbība primārajā veselības aprūpes sfērā ģeogrāfiski ir lokāls tirgus - Gulbene. Arī pēc finansējuma modeļa tirgus ir pārsvarā valsts finansēts, pieejamāks iedzīvotājiem, no izmaksu aspekta vērtējot.

Savukārt sekundārais ambulatorais veselības aprūpes pakalpojumu tirgus ģeogrāfiski ir vērtējams atbilstoši pacientu iespējām pārslēgties un izvēlēties pakalpojumu ģeogrāfiski plašākā vai šaurākā teritorijā atbilstoši tā pieejamībai. Ģeogrāfisks tirgus var tikt noteikts kā Latvijas teritorija vai atsevišķu reģionu robežas. Sabiedrības sniegtajiem ambulatorajiem veselības aprūpes pakalpojumiem ģeogrāfiskais tirgus ir drīzāk reģionāls vai pat nacionāls.

Stacionārās veselības aprūpes tirgus Sabiedrības sniegtajos pakalpojumos ir drīzāk lokāls, reģionāls, jo gan steidzamās medicīniskās palīdzības punkta darbs, gan stacionāra pakalpojums, ko vēlams saņemt tuvāk dzīvesvietai. Vienlaikus Gulbenes stratēģiskais novietojums un potenciālo patērētāju pieeja (līdz 100 km attālums no dzīvesvietas) raksturo stacionārās veselības aprūpes tirgu drīzāk kā reģionālu – Latvijas ziemeļaustrumu reģionā.

¹⁴

https://www.kp.gov.lv/sites/kp/files/kp_old/oldfiles/23/tirgus_uzraudziba%2F2016_03_16_medicinas_pakalpojumu_tirgus_uzraudziba.pdf

Konkurences padomes apkopojumā par 2020. un 2021. gadā sniegtajiem atzinumiem par publisko personu kapitālsabiedrību darbību veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanas jomā¹⁵ norādīts, ka *vērtējot publisku personu iesniegtos pārvērtējumus par līdzdalību veselības aprūpes publiskas personas kapitālsabiedrībā (PPK), KP kopumā ir atzinusi, ka, ņemot vērā publisko personu (pašvaldību) lomu efektīvā veselības aprūpes sistēmā un pakalpojumu pieejamības veicināšanā, piemēram, vienmērīga teritoriālā pārklājuma radīšanā un „vienas pieturas” principa realizēšanā, tādējādi nodrošinot konkrētās administratīvās teritorijas iedzīvotājiem pilnu veselības aprūpes ciklu, PPK darbība veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanas jomā var tikt uzskatīta par atbilstošu VPIL 88.panta pirmās daļas 2.punkta nosacījumam, t.i., PPK sniegtie veselības aprūpes pakalpojumi ir stratēģiski svarīgi pakalpojumi.* Tāpat apkopojumā tiek vērsta uzmanība, ka *būtiska var būt PPK darbība tādās veselības aprūpes jomās, ko privātais sektors nepiedāvā vai piedāvā sabiedrībai nepietiekamā apmērā, piemēram, stacionārie pakalpojumi, bērnu zobārstniecības pakalpojumi, maz pieprasīti, bet atsevišķām pacientu grupām būtiski veselības aprūpes pakalpojumi, sociālās aprūpes pakalpojumi, paliatīvās aprūpes pakalpojumi u.c.).*

Stratēģiska funkcija

Lai arī veselības aprūpes pakalpojumu tirgus ir drīzāk reģionāls vai pat nacionāls, Gulbenes novada pašvaldības iedzīvotājiem ir svarīgi, ka Sabiedrība sniedz pakalpojumus tuvu viņu dzīvesvietai, tādējādi padarot pakalpojumu pieejamāku un lētāku (samazinot transporta izdevumus). Savukārt patērētāju plūsma no citām pašvaldībām, kas izmanto Sabiedrības pakalpojumus, ļauj nodrošināt Sabiedrību ar ienākumiem, kas ļauj uzturēt novadam svarīgo pakalpojumu sniegšanu. Tādējādi Sabiedrība pilda stratēģisku funkciju, nodrošinot pašvaldībā tās iedzīvotājiem nepieciešamos pakalpojumus.

Stratēģiskā funkcija tiek pildīta arī valsts mērogā (ar reģionālu fokusu) – Veselības ministrija 2017. gada konceptuālajā ziņojumā “Par veselības aprūpes sistēmas reformu” paredz noteiktu lomu Sabiedrībai: Steidzamās medicīniskās palīdzības punkts¹⁶ SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” ar pakalpojumu sniegšanas vietu – Gulbene. Sabiedrības sadarbības teritorija ar citām slimnīcām - SIA “Rēzeknes slimnīca” un SIA “Ludzas medicīnas centrs” (Ministru kabineta 2017.gada 7.augusta rīkojums Nr. 394).¹⁷

Tirgus nepilnība

Stacionārajā veselības aprūpē tirgū pastāv nepilnība – Sabiedrībai nenodrošinot pilnvērtīgu, liela apjoma un dažādu pakalpojumu veidu klāstu Gulbenes novada iedzīvotājiem, nav sagaidāms, ka šādu piedāvājumu spēš nodrošināt cits privāts veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējs.

Lai arī Latvijā darbojas specializēti privātu veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji, jo īpaši primārajā un sekundārajā veselības aprūpes sfērā, nav izveidojusies šāda līmeņa slimnīcai analoga kompleksa ārstniecības iestāde pat lielākajā Latvijas pašvaldībā – Rīgā. Gulbenē tādā izveidei ir mazas iespējas sagaidīt. Arī citās Latvijas pašvaldībās nav novērota reģionālajām slimnīcām analoga ārstniecības iestāžu ienākšana tirgū. Lai arī Latvijā nav speciāli pētīts, kādēļ neveidojas reģionālajām slimnīcām analogas privātas ārstniecības iestādes, tiek uzskatīts, ka iemesli tam ir zināmi un tie ir finansiāli. Vienlaikus jāņem vērā, ka arī iedzīvotāju skaita samazināšanās ir būtiski apgrūtinājusi uzņēmējdarbību reģionā, jo nav pietiekami daudz patērētāju, kā arī samazinās iedzīvotāju pirktspēja.

Kā galvenais šķērslis ir uzskatāms būtiskais finansējums šādas iestādes izveidei – ārstniecības iestādēm ir jāizpilda ievērojamas telpu un iekārtu aprīkojuma prasības,¹⁸ kas ir finanšu ietilpīgas. Taču tās nav vienīgās investīcijas, lai iegūtu NVD finansējumu, kas veido būtisku ārstniecības iestādes apgrozījuma daļu, ir jāspēj darboties, pirms šis finansējums ir saņemts, lai pierādītu savas spējas pakalpojuma nodrošināšanā. Ir jāpilda virkne citu dārgu, grūti izpildāmu, likumdošanā definētu prasību, kuru kā būtisku barjeru ienākšanai tirgū 2014. gadā konstatēja Konkurences padome un situācija reģionos nav mainījies arī līdz šim.¹⁹ Piemēram, slimnīcu darbībā tas nozīmē personāla pieejamību 24 stundas 7 dienas nedēļā, neatkarīgi no pacientu esamības (NVD apmaksātā pakalpojuma).

Cits tirgus nepilnības faktors ir valsts finansējuma nepietiekamais apjoms atsevišķu pakalpojumu izmaksu segšanai – ne visi tarifi ir pietiekoši. Pilnībā privāts pakalpojumu sniedzējs izvēlētos sniegt tikai maksimāli rentablus pakalpojumus, savukārt Sabiedrības kā daļēji publiskai personai piederošas ārstniecības iestāde rūpējas arī par patērētāju interesēm, līdz ar to novēršot tirgus nepilnību – nepietiekami lielus ienākumus no NVD apmaksātiem atsevišķiem tarifiem.

¹⁵ <https://www.kp.gov.lv/lv/media/10028/download?attachment>

¹⁶ Sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību iedzīvotājiem vismaz 12 stundas diennaktī. Tajā ir iespējams veikt rentgena diagnostiku, elektrokardiogrammu, analīzes. Šo palīdzību nodrošina viens ārsts (speciālists) un ārsta palīgs.

¹⁷ <https://likumi.lv/ta/id/292718-par-konceptualo-zinojumu-par-veselibas-aprupes-sistemas-reformu>

¹⁸ <https://likumi.lv/ta/id/187621-noteikumi-par-obligatajam-prasibam-arstniecibas-iestadem-un-to-strukturvienibam>

¹⁹

https://www.kp.gov.lv/sites/kp/files/kp_old/oldfiles/23/tirgus_uzraudziba%2F2016_03_16_medicinas_pakalpojumu_tirgus_uzraudziba.pdf 4.5. nodaļa.

Tā kā citu privātu pakalpojumu sniedzēju tirgū nav, tad nav no kā iepirkt šo pakalpojumu. Apgalvojums tiešā veidā attiecināms uz veselības aprūpes sfēru.

Tirgus nepilnība noteikti nav Gulbenes (un Balvu) novada pašvaldības darbības rezultāts, jo publiskais veselības aprūpes finansējums ir Latvijas valsts kompetencē. Ja vien publiskā finansējuma kārtība valstī netiek mainīta, nav pamata uzskatīt, ka Gulbenes novada pašvaldība var rīkoties pēc citas kārtības, atrisinot tirgus nepilnību.

Atsevišķi veselības aprūpes pakalpojumu veidi to sniegšanā nav tik dārgi (piemēram, fizioterapeita pakalpojumi). Šajos tirgos veidojas privāts konkurējošs piedāvājums Sabiedrības piedāvājumam.

Līdzšinējā pieredze Sabiedrības darbības paplašināšanai nav radījusi problēmas privāta pakalpojuma attīstībai, piemēram, Gulbenes novada pašvaldības teritorijā darbojas privāti veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji – feldšeru punkti, specializēto ārstu prakses, piemēram, oftalmoloģijā, 11 ģimenes ārstu prakses, 9 zobārstniecības iestādes, Centrālā laboratorija, E.Gulbja laboratorija u.c.²⁰

Sabiedrības darbības sfērā nav bijis nepieciešams veikt privāto tirgus dalībnieku komercdarbību veicinošus pasākumus, jo Sabiedrības darbība nav šķērslis privātu tirgus dalībnieku ienākšanai. Savukārt Sabiedrība ir atvērta privātu tirgus dalībnieku attīstībai, tā iznomā nekustamo īpašumu ārstniecības iestādēm, radot savstarpēju izdevību no vienotas ģeogrāfiskās atrašanās vietas privātām ārstniecības iestādēm un Sabiedrībai.

2.2. Konkurences aspekti

Ietekme uz konkurenci

Pašvaldība nav veikusi konkurences situācijas novērtējumu, identificējot konkurencei draudzīgāko risinājumu, jo nav bijis pamata tādu veikt. Identificēti potenciālie **konkurenti** tirgū un tie ir šādi:

- stacionārajā veselības aprūpē - NVD slēdz līgumus ar konkrētiem tirgus dalībniekiem, nav iespēja tirgū ienākt uzreiz privātajam dalībniekam;
- ambulatorajā veselības aprūpē, tajā skaitā stacionāra pakalpojumu sniegšanā, konkurentu klāsts ir ļoti plašs gan privātajā sektorā (acu ārsts, fizioterapeiti, ginekologs, neirologs, SIA "Vizuālā diagnostika" filiāle "Medicīnas centrs" Gulbenē, ambulatorā veselības aprūpes iestāde SIA Marmed), gan publiskām personām piederošajās ārstniecības iestādēs. Saskaņā ar Latvijas veselības aprūpes finansēšanas sistēmu – gan NVD, gan maksas pakalpojumus ir iespējams saņemt jebkurā Latvijas pašvaldībā, neatkarīgi no to saņemošās personas dzīvesvietas, tādējādi jebkura ārstniecības iestāde var būt Sabiedrības konkurents. Tuvākie – SIA "Alūksnes slimnīca", SIA "Rēzeknes slimnīca" un SIA "Ludzas medicīnas centrs";
- dzemdību pakalpojumu sniedz vairākas ārstniecības iestādes, kas apkalpo gan sava novada iedzīvotājus, gan citviet dzīvojošos. Dzemdību palīdzības sniegšanas īpatnība ir tāda, ka iedzīvotāji var brīvi izvēlēties starp dažādiem dzemdību pakalpojumu sniedzējiem, un tie visi stacionārās dzemdībās ir publiskām personām piederošas sabiedrības. Tomēr tieši Sabiedrības struktūrvienība Balvos sniedz dzemdību palīdzības pakalpojumus apkārtējo novadu iedzīvotājiem – Gulbenes, Alūksnes un Madonas novadam.

Konkurence tirgū ir pietiekama, jo ārstniecības iestāžu skaits un to sniegto pakalpojumu apjoms Latvijā ir ievērojams. Lai arī Sabiedrības darbība lielā mērā ir orientēta uz Gulbenes (un Balvu) novada pašvaldības iedzīvotājiem, Latvijas veselības aprūpes finansēšanas sistēma nosaka, ka veselības aprūpes pakalpojumus Gulbenes iedzīvotājiem iespējams saņemt arī citviet – gan privātās, gan publiskām personām piederošās ārstniecības iestādēs, tāpat kā citu Latvijas pašvaldību iedzīvotājiem saņemt pakalpojumu Gulbenē, lai gan viņiem var būt pieejamas citas ārstniecības iestādes tuvāk dzīvesvietai.

Sabiedrība, atbilstoši Ministru kabineta 20.01.2009. noteikumiem Nr. 60 "Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām"²¹ 94.4.3. punktam, nodrošina morgu mirušo uzglabāšanai. Saskaņā ar Sabiedrības mājaslapā pieejamo informāciju,²² secināms, ka, sniedzot šo pakalpojumu, Sabiedrība piedāvā arī tādus pakalpojumus kā nelaiķa mazgāšana, higiēniskā apstrāde, apģērbšana un iezārkošana, ko parasti nodrošina privātie apbedīšanas pakalpojumu sniedzēji. Saskaņā ar Sabiedrības sniegto informāciju Sabiedrība savulaik ir nodevusi šī pakalpojuma sniegšanu privātam komersantam, tomēr tas radīja negatīvu finansiālu ietekmi uz Sabiedrību kopumā, kā arī netika nodrošināta

²⁰ <https://registri.vi.gov.lv/air>

²¹ <https://likumi.lv/ta/id/187621-noteikumi-par-obligatajam-prasibam-arstniecibas-iestadem-un-to-strukturvienibam>

²² <https://www.slimnicuapvieniba.lv/lv/pakalpojumi/balvi/parejie-ar-pvn-apliekamie-pakalpojumi/>

konkrētā pakalpojuma nepārtrauktība, kas būtiski ietekmē kvalitatīva Sabiedrības sniegtā pakalpojuma nodrošināšanu.

Sabiedrības (kā privātas kapitālsabiedrības) iesaiste komercdarbībā **nerada negatīvu ietekmi uz privātajiem uzņēmējiem** un konkurences procesu kopumā arī citos tirgos, kurus varētu skart kapitālsabiedrības saimnieciskā darbība.

Tāpat Sabiedrības darbība tieši vai netieši **negatīvi neietekmē** privātā sektora inovācijas tirgū Latvijā kopumā un Gulbenes novada pašvaldībā konkrēti. Gluži otrādi – sabiedrība attīsta jaunus medicīnas pakalpojumu ieviešanu Sabiedrībā. Saskaņā ar Sabiedrības 2023. gada pārskatā norādīto, *Sabiedrība turpina darbu pie jaunu veselības aprūpes pakalpojumu ieviešanas gan valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu segmentā, gan arī maksas veselības aprūpes pakalpojumu un eksporta pakalpojumu segmentos. Arī šajā taksācijas periodā tiek veikts intensīvs darbs pie jaunu speciālistu piesaistes.*

Konkurenci mazāk ietekmējošas alternatīvas: virknē pakalpojumu veidu darbojas plašs privātu pakalpojumu sniedzēju klāsts citviet Latvijā, jo īpaši primārajā un sekundārajā ambulatorajā veselības aprūpē. Gulbenes novada pašvaldības iedzīvotājiem ir iespēja saņemt veselības aprūpes pakalpojumu tad, ja Sabiedrība pārtrauc darboties tirgū vai arī pašvaldībai pārtraucot līdzdalību, Sabiedrība sašaurina darbību tirgū uz tikai rentabliem pakalpojumiem. Taču iedzīvotājiem tas nozīmētu neērtības un izmaksu palielinājumu, saņemot veselības aprūpes pakalpojumu citviet un/vai mazākā apjomā un/vai par augstākām izmaksām Gulbenes novada pašvaldībā. Lai nodrošinātu ilgtspējīgu un kvalitatīvu veselības aprūpi Gulbenes novadā, ir nepieciešama visaptveroša pieeja, kas ietver gan privātā, gan sabiedriskā sektora attīstību, kā arī ciešu sadarbību ar pašvaldību un iedzīvotājiem.

Vai privāto tirgus dalībnieku kapacitāte ir atzīstama par pietiekamu gadījumam, ja publiskā persona izlems neturpināt līdzdalību kapitālsabiedrībā, ir atkarīgs no pakalpojuma veida:

- jāņem vērā, ka Gulbenes novada pašvaldība ir mazākuma akcionārs Sabiedrībā – ietekmes iespējas nav būtiskas;
- dažiem pakalpojumiem, jo īpaši sekundārajā ambulatorajā sfērā, piedāvājums privāto tirgus dalībnieku sniegumā ir plašs.

Jebkurā gadījumā publiskai personai neturpinot līdzdalību kapitālsabiedrībā, potenciāli Gulbenes novada pašvaldības iedzīvotājiem pakalpojumu saņemšana līdzšinējā apjomā un/vai izmaksās varētu tikt apdraudēta.

Konkurences neitralitāte

Iepriekš nav noticis Sabiedrības darbības konkurences neitralitātes izvērtējums.

Šī ziņojuma sagatavošanas laikā nav identificēti iespējami konkurences neitralitātes pārkāpuma riski. Sabiedrības sniegto pakalpojumu **cena nosedz izmaksas**. Sabiedrība strādā ar nelielu peļņu.

Tabula 2. Sabiedrības apgrozījums un peļņa

	2019	2020	2021	2022	2023
Apgrozījums, EUR	5 757 042	6 280 016	9 353 322	8 688 616	8 131 947
apgrozījuma izaugsme pret iepriekšējo gadu	15,9%	9,1%	48,9%	-7,1%	-6,4%
Peļņa, EUR	321 824	358 585	852 159	470 737	141 986
tīrās peļņas rentabilitāte	5,6%	5,7%	9,1%	5,4%	1,7%

Datu avots: CSE COE aprēķini, balstīti Sabiedrības gada pārskatu datos

Sistemātiska peļņas rentabilitātes svārstības līdz 2023. gadam bija ap 6%, kas liecina par to, ka Sabiedrība kopumā spēj segt savas izmaksas, arī augot apgrozījumam, bet neiekasē pārmērīgas maksas par savu pakalpojumu, saglabājot to pieejamu iedzīvotājiem (t.sk. maksas pakalpojumu saņēmējiem). 2023. gadā šis rādītājs ir samazinājies, saistībā ar jaunu infrastruktūras objektu izveidi, kā arī jāņem vērā, ka Sabiedrība turpina darbu pie jaunu veselības aprūpes pakalpojumu ieviešanas gan valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu segmentā, gan arī maksas veselības aprūpes pakalpojumu segmentā.

Nevalstisko organizāciju viedoklis

Biedrība **“Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera”** atsevišķu viedokli par Gulbenes novada pašvaldības līdzdalības saglabāšanu nesniedza, norādot, ka par Sabiedrību jau ir sniegts viedoklis

16.09.2022. vēstulē Nr. 2022/779 "Par Balvu novada pašvaldības līdzdalības saglabāšanu SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība", norādot, ka Sabiedrība pēc būtības ir privātā kapitālsabiedrība, jo kontrolpakete 57,66014% pieder SIA "Medicīnas sabiedrību vadība". 16.09.2022. vēstulē tika norādīts, ka Balvu novada pašvaldībai tikai 29,21026%, kas izriet no Gada pārskata par 2021. gadu. Papildus tam Publiskais gada pārskats par 2021.gadu ("Skaidrojums par saņemto finanšu palīdzību") apliecina par papildus finansējumu no ES fondiem un publiskajiem līdzekļiem, kas nav domāti tikai slimnīcu darbībai. Citiem privātajiem valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem tādi nebija pieejami vai ļoti ierobežoti. Minētais kropļo konkurenci, jo valsts pakalpojumus iepērk no visiem par vienu pašu noteiktu cenu, neatkarīgi no sniegtā papildus finanšu līdzekļu atbalsta. Ņemot vērā, ka kapitālsabiedrības kontrolpakete nepieder pašvaldībai, LTRK aicina pašvaldību izvērtēt iespēju par līdzdalības izbeigšanu šajā kapitālsabiedrībā.

Biedrībai "**Latvijas Slimnīcu biedrība**" 15.10.2024. vēstulē Nr. 2024/45 Izvērtētājs lūdza sniegt biedrības viedokli par Gulbenes novada pašvaldības līdzdalības saglabāšanu Sabiedrībā, tomēr biedrības viedoklis oficiāli netika saņemts. Vienlaikus, telefonsarunā 14.11.2024 Biedrības vadītājs norādīja, biedrība nav tiesīga ieteikt saglabāt vai nesaglabāt Gulbenes novada pašvaldības līdzdalību Sabiedrībā.

3. IESPĒJAMIE RISKI PAKALPOJUMU NODOŠANAI PRIVĀTAJAM SEKTORAM

Galvenie secinājumi

- **Ja pakalpojums tiktu nodots pilnībā privātam sektoram, rastos augsts risks** Gulbenes novada pašvaldības iedzīvotājiem zaudēt piekļuvi šobrīd pieejamajam veselības aprūpes pakalpojumu klāstam vai arī saskarties ar to izmaksu kāpumu.
- **Gulbenes novada pašvaldībai ir mazas iespējas mazināt šos riskus**, jo valsts veselības aprūpes finansēšanas kārtību nosaka valsts, nevis Gulbenes novada līmenī. Pakalpojuma nodošanu pilnībā privātās rokās ir grūti garantēt vēlamajā apjomā.

Ietekmes uz konkurenci riski

Būtiskākais apdraudējums ir vienotas veselības aprūpes pakalpojuma sniegšanas sistēmas iespējama pārtraukšana, privātam partnerim izvēloties koncentrēties tikai uz rentablu pakalpojumu sniegšanu, tādējādi samazinot Gulbenes novada pašvaldības iedzīvotājiem šobrīd vienviet kompleksi pieejamo veselības aprūpes pakalpojumu klāstu vai arī palielinot saņemamo pakalpojumu izmaksas. Tādējādi pārtraucot sniegt veselības aprūpes pakalpojumus, var rasties būtiski riski iedzīvotāju veselībai. Pašvaldības prioritāte ir nodrošināt iedzīvotājiem pieejamu un kvalitatīvu veselības aprūpi. Ja privātais partneris pārtrauks sniegt plašu pakalpojumu klāstu, tas tieši ietekmēs iedzīvotāju veselību un labklājību. Ir būtiski nodrošināt, ka veselības aprūpes pakalpojumi ir pieejami visiem, neatkarīgi no viņu finansiālajām iespējām.

Tabula 3. Riski un to būtiskums

Būtiskuma pakāpe	<i>1. risks – vienotas veselības aprūpes pakalpojuma sniegšanas iespējama izjukšana</i>	<i>2. risks – atsevišķu NVD finansētu veselības aprūpes sfēru finansējuma samazinājums</i>
Augsts	Sabiedrības mērķis ir veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšana iedzīvotājiem, un primārais mērķis nav peļņas gūšana. Nododot veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanu privātam uzņēmumam, ir risks iedzīvotājiem zaudēt pieeju daļai pakalpojumu.	
Vidēji būtisks		No NVD puses pašlaik netiek finansēta Sabiedrības apjomam un pakalpojumu klāstam līdzvērtīga veselības aprūpes iestāde Gulbenes novada pašvaldībā. ²³ Mainot esošo kārtību, pastāv risks nenodrošināt nepieciešamos veselības aprūpes pakalpojumus iedzīvotājiem un/vai arī piedzīvot saņemamo pakalpojumu izmaksu kāpumu.
Nebūtisks		

Datu avots: CSE COE

Risku mazināšanas pasākumi

Alternatīvi veidi, kā riskus samazināt vai novērst, nepastāv, jo valsts veselības aprūpes finansēšanas sistēmu nosaka valsts, nevis Gulbenes novada pašvaldības līmenī. Pakalpojuma nodošanu pilnībā privātam komersantam ir grūti garantēt vēlamajā apjomā un vēl grūtāk nodrošināt garantiju izpildi, ja privāts partneris saistības nepilda. Jo, izjūkot veselības aprūpes sistēmai, nav pamats domāt, ka pašvaldībai būtu iespējams radīt to atkal pašai vai piesaistīt citu privātu partneri.

Publiskai personai neturpinot komercdarbību Sabiedrības pamatdarbības jomās, ilgtermiņā ir iespējama pakalpojumu klāsta maiņa, ko var saņemt Gulbenes novada pašvaldības iedzīvotāji (tuvu savai dzīvesvietai). Esot kā līdzīpašniekam Sabiedrībā, Gulbenes novada pašvaldība var ietekmēt Sabiedrības

²³ Gulbenes pašvaldībai nav līdzdalības citās veselības jomas kapitālsabiedrībās, līdz ar to Sabiedrības iespējama pakalpojumu apjoma samazinājums nav kompensējams ar Gulbenes novada pašvaldības līdzdalību citā veselības aprūpes sfēras kapitālsabiedrībā.

darbību (piemēram, apstiprinot statūtus, nosakot darbības virzienus), savukārt privātu komersantu veselības aprūpes sfērā ietekmēt pašvaldības iedzīvotājiem izdevīgā virzienā ir mazas iespējas.

Uz izvērtējuma sagatavošanas brīdi Gulbenes novada pašvaldības iedzīvotājiem ir pieejams visai plašs veselības aprūpes pakalpojumu klāsts, ar ko iedzīvotāji rēķinās. Neskaidrība par šo pakalpojumu saņemšanas iespēju nākotnē radītu satraukumu, pakalpojumu klāsta nevēlams samazinājums radītu grūtības iedzīvotājiem un **lielāku zaudējumu patērētājam, nekā darbības turpināšana tirgū.**

4. KAPITĀLSABIEDRĪBAS DARBĪBAS FINANSĒJUMS

Galvenie secinājumi

- **91% Sabiedrības ienākumu ir valsts budžeta finansējums** veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanā.
- Pēdējo piecu gadu laikā Sabiedrībā nav veikti pašvaldības ieguldījumi pamatkapitālā.
- **Finanšu analīzes rezultātā Sabiedrība raksturojama kā finansiāli veselīga** (likviditāte ir pozitīva, pašu kapitāla rentabilitāte 2023. gadā 2,3%), **orientēta uz izmaksu segšanu un peļņas gūšanu.**
- Sabiedrības pamatlīdzekļi uz 31.12.2023. pēc iegādes vērtības 7,9 miljoni EUR, kumulatīvi nolietoti par 5,5%.
- Sabiedrībai **ir noslēgts līgums par investīciju projektu īstenošanu**, kas paredz pārraudzības periodu.

4.1. Kapitālsabiedrības darbības finansēšanas avoti

Sabiedrība gūst ieņēmumus no valsts budžeta, sniedzot medicīnas pakalpojumus, un gūst ieņēmumus no maksas pakalpojumiem un pacientu iemaksām, kā arī citus ieņēmumus – no telpu nomas un īres, rezidentu apmācības.

Tabula 4. Sabiedrības ieņēmumi un to īpatsvars 2022. un 2023. gadā pa darbības veidiem

	2022. gads	Īpatsvars no kopējiem ieņēmumiem,%	2023. gads	Īpatsvars no kopējiem ieņēmumiem,%
Ieņēmumi no NVD par medicīniskajiem pakalpojumiem	7 706 488	88,70%	7 417 639	91,22%
Kompensācijas COVID-19 laikā	443 941	5,11%	99	0,001%
Ieņēmumi no medicīniskajiem pakalpojumiem	346 333	3,99%	378 390	4,65%
Ieņēmumi no rezidentu apmācības	79 300	0,91%	140 980	1,73%
Ieņēmumi no telpu nomas	42 790	0,49%	105 163	1,29%
Ieņēmumi no citiem pakalpojumiem	69 764	0,80%	89 676	1,10%
KOPĀ	8 688 616		8 131 947	

Datu avots: Sabiedrības 2023. gada finanšu pārskats

Nozīmīgākais ieņēmumu avots ir valsts budžeta finansējums veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanā – līguma ar NVD izpilde (~90%). Raksturīgi publiskām personām piederošām veselības aprūpes iestādēm, lai gan Sabiedrība ir privāta kapitālsabiedrība, NVD finansējums veido ievērojamu apgrozījuma daļu, taču arī Sabiedrības pašas sniegto maksas pakalpojumu īpatsvars ir pietiekams. Sabiedrības nesaņem publisko līdzfinansējumu (izņemot NVD piešķirto finansējumu par valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu) un publiskas personas budžeta dotāciju zaudējumu segšanai.

NVD finansējuma izpilde nozīmē to, ka Sabiedrība pilda valsts pasūtījumu, noteiktu veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanā.

Sabiedrības papildus ienākumi ir ievērojami mazāki nekā pamatdarbības ienākumi, līdz ar to var uzskatīt, ka Sabiedrība ir spējīga pati segt savu sniegto pakalpojumu izmaksas.

Sabiedrība ir saņēmusi finanšu palīdzību, un tā ir atspoguļota tabulā zemāk.

Tabula 5. Sabiedrības saņemtā finanšu palīdzība 2020.–2023. gadā

Finanšu palīdzības sniedzējs	Kad saņemts (gads)	Summa (EUR)	Saņemšanas mērķis
Veselības ministrija	2021	5 015,46 EUR	Pacientu vitālo parametru monitors BLT Q5 (2 gab.) Perfūzijas šļirces sūkņi (2 gab.)

Nacionālais veselības dienests	2021	317 424,27 EUR	SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība" medicīnisko iekārtu iegādes COVID-19 IT iekārtošanai
ERAF projekts Nr. 9.3.2.0/18/I/014	2019-2020	ERAF finansējums 1 117 533,10 EUR Kopējie projekta izdevumi – 1 197 688,98 EUR	Stacionārās un ambulatorās veselības aprūpes infrastruktūras uzlabošana SIA „Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība”, uzlabojot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību”
Nacionālais veselības dienests “Par finansējuma piešķiršanu aprīkojuma iegādei un iegādātā aprīkojuma nodošanu patapinājumā”	2021	NVD finansējums 317 424 EUR	Mazvērtīgā inventāra, pamatlīdzekļu iegāde
ERAF projekts „Primārās veselības aprūpes infrastruktūras un tehniskā nodrošināšana SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība" ģimenes ārsta praksē”	2022-2023	ERAF finansējums 12 750 EUR Kopējie projekta izdevumi – 15 000 EUR	Mazvērtīgā inventāra, pamatlīdzekļu iegāde
Nacionālais veselības dienests un CFLA „Par izpildi pasākumiem veselības aprūpes kapacitātes stiprināšanai Covid-19 pacientu ārstēšanas nodrošināšanai”	2020-2023	NVD finansējums 74 328 EUR	Mazvērtīgā inventāra, pamatlīdzekļu iegāde

Datu avots: Sabiedrības sniegtie dati

Tomēr kapitālsabiedrību dalībnieki – pašvaldības (pirms ATR), periodā no 2018. gada ir veikušas ieguldījumus savā kapitālsabiedrībā, piemēram:

- Viļakas novada pašvaldība – veļas mājas aprīkojumam Balvos 13 096,76 EUR apmērā iegādei 2019. gadā;
- Rugāju novada pašvaldība – dažāda aprīkojuma iegāde 4 675 EUR apmērā periodā no 2019.-2020. gadam;
- Baltinavas novada pašvaldība – 2 802 EUR aprīkojuma un inventāra iegādei periodā no 2019.-2020. gadam.

Vienlaikus būtisks ir fakts, ka pašvaldības periodā no 01.01.2018.-31.12.2023. **ir saņēmušas dividendes** no Sabiedrības. Izmaksātās dividendes Gulbenes novada pašvaldībai laika periodā no 2019.-2023. gadam veido 157 552,83 EUR.

Kapitālsabiedrības finanšu analīze

Tabula 6. Sabiedrības finanšu analīzes kopsavilkums laika periodam 2017.–2021. gads

	2019	2020	2021	2022	2023
Aprogrzījums	5 757 042	6 280 016	9 353 322	8 688 616	8 131 947
Debitori	523 362	971 667	735 328	416 982	649 294
Ilgtermiņa ieguldījumi	8 678 226	8 968 867	9 965 375	10 038 153	9 664 722
Aprogrzāmie līdzekļi	1 498 545	1 315 547	1 614 917	1 199 368	1 553 469
Bilances kopsumma	10 176 771	10 284 414	11 580 292	11 237 521	11 218 191
Pašu kapitāls	4 880 426	5 219 672	6 415 349	6 170 310	6 276 929

Ilgtermiņa saistības	3 688 683	3 515 834	3 526 581	3 156 130	3 018 465
Īstermiņa saistības	1 607 662	1 548 908	1 638 362	1 911 081	1 922 797
Bilances kopsumma	10 176 771	10 284 414	11 580 292	11 237 521	11 218 191

Datu avots: Sabiedrības finanšu pārskatu dati

No tabulas augstāk var secināt, ka Sabiedrības apgrozījums minētajā laikā **ir bijis stabils** (ar būtisku pieaugumu līdz 2021. gadam – par 40%, salīdzinot pret 2020. gadu, bet samazinoties par vidēji 6% nākamajos gados). Sabiedrībai pēdējos 5 gadus **nav bijuši zaudējumi**, lai gan peļņas rentabilitāte ir ievērojami samazinājusies no 9,1% 2021. gadā līdz 1,7% 2023. gadā.

Minētajā pārskata periodā ilgtermiņa ieguldījumu vērtība, un attiecīgi arī aktīvu kopsumma ir pieaugusi saistībā ar infrastruktūras un tehniskās bāzes atjaunošanu un papildināšanu, kā arī inovatīvu risinājumu ieviešanu.

Pašu kapitāla vērtība, tāpat kā apgrozījums, ir stabili pieaugusi, kā arī saistību apmēri lai arī līdz 2020. gadam pieauga, sākot no 2021. gada tie pakāpeniski samazinās.

Sabiedrība nav saņēmusi pašvaldības galvojumu kādam no komercbanku aizdevumiem, kā arī Sabiedrība nav izsniegusi galvojumus ne fiziskām, ne juridiskām personām.

Tomēr finansējums ir vērtējams ne vien no apgrozījuma (ieņēmumu) aspekta, bet no naudas plūsmas – kā tiek nodrošināta sabiedrības darbība.

Tabula 7. Sabiedrības naudas plūsmas kopsavilkums 2017.–2021. gads, EUR

Pozīcija	2019	2020	2021	2022	2023
Pamatdarbības naudas plūsma	484 327	536 560	-82 141	556 646	141 986
Investīciju naudas plūsma	-851 919	-986 000	-627 082	-530 644	-113 564
Finansēšanas naudas plūsma	975 844	-198 796	1 226 290	-681 748	88 428

Datu avots: Sabiedrības sniegtā informācija

Sabiedrības darbība ir stabila: pēdējos 5 darbības gados tās pamatdarbības naudas plūsma bija lielāka nekā investīciju naudas plūsma (izņemot 2021. gadu).

4.2. Bilances un naudas plūsmas analīze

Vidēji 60% no Sabiedrības aktīviem ir ieguldījumi nekustamajos īpašumos un pamatlīdzekļu izveidošanai (apmēram 6,5 milj. EUR) un tehnoloģiskās iekārtas un ierīces veido 1,4 milj. EUR. Sabiedrībai ir nodrošināti naudas uzkrājumi (vairāk nekā 658 tūkst. EUR). Sabiedrība pamatā tiek finansēta no pašu kapitāla, investējot iepriekšējo gadu peļņu.

Sabiedrībai ir labi finanšu rādītāji, kas attiecas uz Sabiedrības finansēšanu un naudas līdzekļu pieejamību. Finanšu rādītāji par laika periodu no 2019. līdz 2023. gadam sniedz vispārīgu priekšstatu par Sabiedrības pašreizējo finansiālo stāvokli.

Tabula 8. Sabiedrības finanšu rādītāji periodā no 2017. līdz 2021. gadam

Rādītājs	2019	2020	2021	2022	2023
Likviditāte	0,93	0,85	0,99	0,63	0,81
Pašu kapitāla rentabilitāte	6,6%	6,9%	13,3%	7,6%	2,3%
Aktīvu rentabilitāte	3,2%	3,5%	7,4%	4,2%	1,3%
Saistību īpatsvars bilancē	0,52	0,49	0,45	0,45	0,44
Debēta apgrozījuma koeficients	0,93	0,85	0,99	0,63	0,81

Datu avots: CSE COE aprēķini

- kopējais **likviditātes** koeficients (apgrozāmie līdzekļi pret īstermiņa saistībām) liecina, ka Sabiedrība ir spējīga ar apgrozāmiem līdzekļiem segt īstermiņa saistības;
- **pašu kapitāla rentabilitāte** palīdz izprast, cik liela atdeve ir katram EUR, kas ieguldīts uzņēmuma pamatkapitālā. Sabiedrības rādītājs **vidēji ir 7,3%**, tomēr vienlaikus tas parāda, ka atdeve no veiktā ieguldījuma samazinās;
- Sabiedrības aktīvu **rentabilitāte 2021. gadā ir 7,4% un 2023. gadā jau tikai 1,3%**, (pārskata gada peļņa/ aktīvu kopsumma x 100), un tā rāda, cik liela ir atdeve no uzņēmuma saimnieciskajai darbībai

izmantotajiem kopējiem aktīviem. Jo augstāks rādītājs, jo labāka izmantoto aktīvu efektivitāte. 2023. gada rādītājs - aktīvu rentabilitāte ir samazinājusies vairākkārt;

- **saistību īpatsvars bilancē** (kopējās saistības pret bilances aktīvu kopsummu) tiek uzskatīts par **labu**, ja tas ir robežās no nulles līdz 0.5, Sabiedrībai **vidēji tas ir 0.47**;
- pircēju un pasūtītāju **debeta apgrozījuma koeficients** (neto apgrozījums / debitori kopā) parāda, cik reizes gada laikā debitoru parādi tiek pārvērsti par naudas līdzekļiem. Sabiedrības aktivitātes koeficients, sākot no 2019. gada, ir bijis mainīgs, tomēr **2023. gadā sasniedza 12.52**.

Bilances struktūras analīze pašu kapitāla un saistību pusē uzrāda ilgtermiņa saistību nemainīgumu, kas atspoguļo sekmīgi realizēto ERAF projektu, kuros veiktās investīcijas tiek uzrādītas pie ilgtermiņa saistībām un tiks pakāpeniski norakstītas caur peļņas/zaudējumu aprēķinu, kā arī aizdevuma apmaksāšanai. Savukārt pašu kapitāls 55% no bilances kopsummas uzskatāms par finansiāli veselīga uzņēmuma pazīmi.

Tabula 9. Sabiedrības saņemtie un sniegtie ziedojumi, EUR, sākot no 2018. gada.

Partneris	Skaidrojums	Summa, EUR
Veiktie ziedojumi		
Latvijas Sarkanais Krusts, biedrība,	Ziedojums Vārnienes kapsētas atjaunošanai	2 000,00
Latvijas Sarkanais Krusts, biedrība,	Ziedojums Latvijas Sarkanā Krusta vajadzībām Rugāju novada iedzīvotājiem	500,00
Latvijas Sarkanais Krusts, biedrība,	Ziedojums bez vecāku apgādības palikušajiem bērniem	6 000,00
Latvijas Sarkanais Krusts, biedrība,	Ziedojums bez vecāku apgādības palikušajiem bērniem, kā arī daudzbērnu ģimenes atbalstam	5 880,00
Ziedot.lv, Fonds,	Ukrainas cilvēkiem!	3 000,00
Saules stari Viļakai, biedrība	Dalība Ziemeļlatgales lūgšanu brokastīs 20.05.2022.no plkst.10.00-12.30, Balvu Kultūras un atpūtas centrā, 2 pers.	60,00
Agendum, biedrība	Ziedojums Motorolas (Ukrainai)	3 000,00
Vītolu fonds, nodibinājums	V.Plūmes stipendijai	2 000,00
	Kopā	22 440,00
Saņemtie ziedojumi		
Gulbenes novada pensionāru biedrības "Atspulgs"	Aktivitātes dēlis kā čemodāns (pie pediatra kab. Gulbenē) (finansējums)	73,00
Gulbenes novada pensionāru biedrības "Atspulgs"	Aktivitātes, spēles logopēdam Gulbenē (finansējums)	79,66
Gulbenes novada pensionāru biedrības "Atspulgs"	Spēles bērniem pie pediatra kabineta durvīm Gulbenē	21,79
Privātpersona	Dāvinājums, ziedojums	50,00
Privātpersona	Ziedojums vides objekta tapšanai pie Gulbenes slimnīcas	10,00
Kotiņi, ZS	Ziedojums darbiniekiem - produktu komplekti	1 399,00
	Kopā	1 633,45

Datu avots: Sabiedrības sniegtā informācija

Papildus periodā no 01.01.2019. līdz 31.12.2023. Sabiedrība ir saņēmusi ziedojumus 1 633,45 EUR apmērā un veikusi ziedojumus 22 440 EUR apmērā.

4.3. Investīcijas

Pēc stāvokļa uz 2024. gada 1. janvāri,²⁴ Sabiedrība uzskaitīja 1692 pamatlīdzekļu vienības ar kopējo bilances vērtību 7 913 797 EUR. Pamatlīdzekļu kumulatīvais nolietojums grāmatvedībā 5,5%.

Saskaņā ar Sabiedrības sniegto informāciju, uz izvērtējuma veikšanas brīdi Sabiedrībai **ir noslēgti līgumi par investīciju projektu īstenošanu**, kas paredz pārraudzības periodu (9.3.2. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, jo īpaši sociālās, teritoriālās atstumtības

²⁴ Sabiedrības sniegtie dati

un nabadzības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, attīstot veselības aprūpes infrastruktūru" ietvaros). Noslēgti divi līgumi par kopējo finansējumu 1 394 054 EUR.

Projekta "Stacionārās un ambulatorās veselības aprūpes infrastruktūras uzlabošana SIA „Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība”, uzlabojot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību”, mērķis ir uzlabot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, jo īpaši sociālās un teritoriālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautajiem „Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienības” slimnīcas apkalpes teritorijas iedzīvotājiem, nodrošinot slimnīcas kā daudzprofilu neatliekamās medicīniskās palīdzības veselības aprūpes iestādes infrastruktūras sakārtošanu, racionālu veselības aprūpes resursu izvietojumu, vides pieejamību, prioritārajās veselības aprūpes jomās-sirds-asinsvadu, onkoloģijas, bērnu (sākot no perinatālā un neonatālā perioda).

Projektā finansējums ieguldīts vairāku jaunu iekārtu iegādei, nomainot morāli novecojušas medicīniskās tehnoloģijas pret jaunām, piemēram, Gulbenes nodaļā veikti sekojoši ieguldījumi: pacientu funkcionālo gultu un skapīšu iegāde, rentgena un ultrasonogrāfijas iekārtas iegāde.

Tabula 10. ERAF projektu finansējums, EUR

Projekta "Stacionārās un ambulatorās veselības aprūpes infrastruktūras uzlabošana SIA „Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība”, uzlabojot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību” kopsumma, EUR	1 394 049,00
t.sk. attiecināmās izmaksas, no tām	1 394 049,00
ERAF līdzfinansējums 85%	1 184 941,65
valsts budžeta finansējums 9%	125 464,41
privātais finansējums 6%	83 642,94
<i>t.sk. Sabiedrības ieguldījums</i>	<i>71 331,90</i>
<i>SIA „Rēzeknes slimnīca”</i>	<i>12 311,04</i>
Projekta "Primārās veselības aprūpes infrastruktūras un tehniskā nodrošinājuma uzlabošana SIA „Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” ģimenes ārsta prakse”	15 000,00

Datu avots: Sabiedrības sniegtā informācija

Papildu Sabiedrība ir ieguldījusi iegūto peļņu dažādu medicīniskās un citas aparatūras, iekārtu tehniskās atbilstības uzturēšanai, veicot kalibrēšanas, verificēšanas, servisa darbus un nepieciešamos aparatūras remontus. 2020. gada martā ekspluatācijā nodota infekciju ēka Balvos (kopējie ieguldījumi 141 145 EUR) un 2021. gada pavasarī pabeigts ofisa telpu remonts Gulbenē (kopējās izmaksas veido 149 060 EUR), veikti ārējās vides labiekārtošanas darbi.

Sabiedrība plāno turpināt jaunu veselības aprūpes pakalpojumu ieviešanu, kā arī turpināt intensīvu darbu pie jaunu speciālistu piesaistes.

5. KOPSAVILKUMS

5.1. Atbilstība VPIL un Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumam

Saskaņā ar Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma (turpmāk – Likums) 7. panta pirmo daļu publiskai personai ir pienākums ne retāk kā reizi piecos gados pārvērtēt katru tās tiešo līdzdalību kapitālsabiedrībā un atbilstību Likuma 4. panta nosacījumiem. Minētā panta otrā daļa paredz, ka lēmumu par publiskas personas līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībā pieņem attiecīgās publiskās personas augstākā lēmējinstāncija.

Saskaņā ar Konkurences padomes skaidrojumu par VPIL 88. panta piemērošanu “Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana”, veicot juridisko izvērtējumu, publiskai personai ir jāspēj atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- vai publiskas personas kapitālsabiedrības darbība atbilst publiskas personas pamatdarbības veidiem (piemēram, pašvaldības deleģētajai funkcijai vai brīvprātīgajai iniciatīvai);
- vai publiskas personas kapitālsabiedrības veicamā komercdarbība atbilst VPIL 88. pantā minētajiem mērķiem.²⁵

Pašvaldību likums nosaka, ka publisko tiesību jomā pašvaldību kompetencē ir minētajā likumā noteiktās autonomās funkcijas, citos likumos noteiktās autonomās funkcijas, deleģētie pārvaldes uzdevumi, kuru izpilde minētajā likumā noteiktajā kārtībā nodota attiecīgajai pašvaldībai, citu pašvaldību kompetencē ietilpstošās funkcijas, kuru izpilde minētajā likumā noteiktajā kārtībā nodota attiecīgajai pašvaldībai, pārvaldes uzdevumi, kuru izpildi valsts pārvaldes iestādes minētajā likumā noteiktajā kārtībā uzdevušas pašvaldībām, autonomās funkcijas, kas tiek īstenotas kā brīvprātīgās iniciatīvas. Saskaņā ar Pašvaldību likuma 10.panta pirmās daļas 9.punktu pašvaldībām, pildot savas funkcijas, ir tiesības veidot pašvaldību kapitālsabiedrības, kā arī ieguldīt savus līdzekļus kapitālsabiedrībās. Minētā likuma 4. panta pirmās daļas 6. punkts paredz, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir *gādāt par iedzīvotāju veselību — īstenot veselīga dzīvesveida veicināšanas pasākumus un organizēt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību.*

Sabiedrības pamatdarbība ir tiešā veidā vērsta uz Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 6. punktā paredzētās pašvaldības autonomās funkcijas izpildi. Arī Sabiedrības sniegtie papildpakalpojumi rezidentu apmācībā ir saistīti ar veselības aprūpes funkciju, turklāt veicina arī Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 4. punktā paredzētās funkcijas gādāt par iedzīvotāju izglītību izpildi.

VPIL 88. panta pirmā daļa norāda nosacījumus, kad publiska persona savu funkciju efektīvai izpildei var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā. Ir jāīstenojas vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:

- 1) tiek novērsta tirgus nepilnība — situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;
- 2) publiskas personas kapitālsabiedrības vai publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai;
- 3) tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Sabiedrības pamatdarbība sevī ietver **sekundārās un stacionārās veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanu Gulbenes novada pašvaldībā, sniedzot stratēģiski svarīgu pakalpojumu.**

²⁵ Konkurences padomes informatīvais materiāls “Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana”, 35. punkts. Pieejams: <https://www.kp.gov.lv/lv/media/1072/download>

Atbilstoši Latvijas Republikas Satversmes 111. pantam valsts aizsargā cilvēku veselību un garantē ikvienam medicīniskās palīdzības minimumu. Satversmes tiesa ir secinājusi, ka no Satversmes 111. panta izriet valsts pienākums izveidot atbilstošu veselības aizsardzības sistēmu.²⁶ Valstij ir pienākums gādāt par veselības aprūpes iestāžu, pakalpojumu, aprīkojuma un zāļu esamību un pieejamību, kā arī citiem apstākļiem, kas ietekmē personu iespējas sasniegt visaugstāko veselības līmeni.²⁷ Pašvaldības ir daļa no valsts pārvaldes sistēmas. Līdz ar to no Satversmes 111. panta izrietošie valsts pienākumi ir attiecināmi arī uz pašvaldībām, ievērojot normatīvajos aktos noteikto kompetences sadalījumu.

Sabiedrības pamatdarbība, pirmkārt, atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punktā minētajam nosacījumam – Sabiedrības darbības rezultātā tiek sniegti pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas un visas valsts attīstībai. Veselības aprūpes pieejamības nodrošināšana ir viena no pašvaldības autonomajām funkcijām. Turklāt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamība ietilpst konstitucionāla ranga cilvēka pamattiesību uz veselību tvērumā. Minētais ir nostiprināts arī Ārstniecības likuma 3. panta pirmajā daļā, kas paredz, ka veselība ir fiziska, garīga un sociāla labklājība, valsts un tautas pastāvēšanas un izdzīvošanas dabiskais pamats.

Sabiedrība ar savu darbību novērš tirgus nepilnību – Sabiedrības darbības rezultātā tiek radīti pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai.

Sabiedrības pamatdarbība atbilst arī VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktā minētajam nosacījumam, jo tiek novērsta daļēja tirgus nepilnība situācijā, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu veselības aprūpes jomā. Minētais galvenokārt attiecināms uz stacionārajiem veselības aprūpes pakalpojumiem, kas vairumā gadījumu nav gūstami privātu komersantu piedāvājumā. Stacionārajā veselības aprūpē privāto tirgus dalībnieku iesaiste Gulbenes novadā nav, bet valsts teritorijā ir minimāla. Daļai no Sabiedrības sniegtajiem ambulatorajiem veselības aprūpes pakalpojumiem ir atrodama alternatīva arī privātajā sektorā. Secināms, ka primārajā veselības aprūpē ir pietiekams privāto tirgus dalībnieku piedāvājums, ko sniedz arī Sabiedrības telpu nomnieki. Taču Sabiedrība nefokusē savu darbību uz primāro veselības aprūpi, bet nodrošina pieejamību tiem pakalpojumiem, kurus ārstu privātpraksēm ir grūtāk nodrošināt.

Sabiedrības sniegtajiem veselības aprūpes pakalpojumiem ir vairāk sociāls, nevis komerciāls raksturs. Sabiedrības galvenā misija ir sniegt iedzīvotājiem kvalitatīvus un pieejamus ārstnieciskus pakalpojumus. Lai gan daļai no Sabiedrības piedāvātajiem veselības aprūpes pakalpojumiem ir pieejama privāto tirgus dalībnieku sniegta alternatīva, Sabiedrība šos pakalpojumus sniedz vienuviet, nodrošinot visaptverošu un viegli pieejamu veselības aprūpes pakalpojumu klāstu Gulbenes novada iedzīvotājiem. Šajā sakarā ir ņemama vērā pašvaldības un Sabiedrības būtiskā loma efektīvas veselības aprūpes sistēmas un pakalpojumu pieejamības veicināšanā. Satversmes tiesa ir secinājusi, ka katram cilvēkam ir konstitucionālas tiesības uz tādas veselības aizsardzības sistēmas pieejamību, kura nodrošina vienlīdzīgas iespējas sasniegt visaugstāko veselības līmeni. Valstij ir pienākums vispirms attīstīt veselības aprūpes pakalpojumus, kas dod labumu visai sabiedrībai, nevis dārgus veselības aprūpes pakalpojumus, kas bieži vien ir pieejami tikai nelielai sabiedrības daļai. Resursi ir jāizmanto tā, lai no tiem labumu gūtu pēc iespējas lielāks cilvēku skaits. Ja resursi ir ierobežoti, nepieciešams tāds mehānisms, kas nodrošina pieejamo resursu optimālu izmantošanu.²⁸ Ņemot vērā, ka privāto tirgus dalībnieku interese ir peļņa un tie fokusējās uz rentablu pakalpojumu sniegšanu, kā arī nevienmērīgo un izkliedēto veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību privātajā sektorā, pārtraucot līdzdalību Sabiedrībā, pieejamība veselības aprūpes pakalpojumiem Gulbenes novadā būtiski samazinātos un tie kļūtu dārgāki. Tādā veidā Gulbenes novada iedzīvotājiem tiktu liegtas vienlīdzīgas iespējas sasniegt visaugstāko veselības līmeni.

Vērtējot Sabiedrības sniegtos papildpakalpojumus, secināms, ka rezidentūra veido būtisku ārsta izglītības daļu, un bez tās persona nevar iegūt ārsta sertifikātu, proti, tiesības patstāvīgi un pilnvērtīgi praktizēt. No Satversmes 111. panta izriet valsts pienākums nodrošināt veselības aprūpes sistēmu ar atbilstoši izglītotiem un kvalificētiem ārstiem. Proti, tā kā valstij ir pienākums nodrošināt iedzīvotājiem jebkurā tās reģionā iespēju saņemt dažādus veselības aprūpes pakalpojumus, tai ir jā rūpējas arī par medicīniskās izglītības un kvalifikācijas iegūšanas iespējām.²⁹ Līdz ar to rezidentu apmācība arī ir pašvaldības un visas

²⁶ Satversmes tiesas 2013. gada 9. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2012-14-03 12. punkts.

²⁷ Satversmes tiesas 2010. gada 9. marta sprieduma lietā Nr. 2009-69-03 8.1. punkts.

²⁸ Satversmes tiesas 2008. gada 29. decembra sprieduma lietā Nr. 2008-37-03 11.2. un 12.1.3. punkts.

²⁹ Sal. sk. Satversmes tiesas 2012. gada 3. maija sprieduma lietā Nr. 2011-14-03 13.2. un 17.3. punkts.

valsts attīstībai stratēģiski svarīgs pakalpojums. Turklāt privātie tirgus dalībnieki nevar nodrošināt rezidentu apmācību tādā līmenī un tik visaptveroši kā slimnīcās.

Vērtējot Sabiedrības sniegtos ēdināšanas pakalpojumus, secināms, ka šādu ēdināšanas pakalpojumu atbilstība VPIL 88. panta pirmās daļas nosacījumiem nav vērtējama atsevišķi no Sabiedrības pamatdarbības. Līdz ar to Sabiedrības sniegtie ēdināšanas pakalpojumi ir vērsti uz veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību.

Attiecībā uz Sabiedrības papildpakalpojumu telpu iznomāšanā privātajiem veselības aprūpes tirgus dalībniekiem jāņem vērā, ka nedz pašvaldība, nedz Sabiedrība nav pieņēmusi apzinātu lēmumu darboties nekustamā īpašuma tirgū ar konkrētu mērķi. Sabiedrība iznomā telpas, kas nav nepieciešamas pamatdarbībai. Sabiedrība neiegūst jaunu īpašumu ar mērķi to iznomāt. Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 3. pants paredz pienākumu publiskas personas kapitālsabiedrībām, tai skaitā Sabiedrībai rīkoties ar finanšu līdzekļiem un mantu lietderīgi. Minētais ietver mērķa sasniegšanu ar iespējami mazāko finanšu līdzekļu un mantas izlietojumu (3. panta 1. punkts), kā arī mantas nodošanu lietošanā citai personai par iespējami augstāku cenu (3. panta 2. punkts). No tā izriet Sabiedrības pienākums nodot plaības, kas nav nepieciešamas pamatdarbības nodrošināšanai, lietošanā par iespējami augstāku cenu. Savukārt, atstājot pamatdarbībai nevajadzīgās telpas tukšas, vienlaikus saglabājot apsaimniekošanas un uzturēšanas izdevumus, Sabiedrība pieļautu Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma pārkāpumu. Telpu iznomāšana privātajiem medicīnas pakalpojumu sniedzējiem pilnveido konkrētu medicīnas pakalpojumu pieejamību, kā arī veicina privāto tirgus dalībnieku pastāvēšanu konkrētajā tirgū.

Sabiedrība piedāvā autotransporta pakalpojumus, kas ir primāri vērsti uz medicīnisko pakalpojumu pieejamības nodrošināšanu (pacientu transportēšana). Vienlaikus, lai nodrošinātu lietderīgu rīcību ar mantu (mikroautobusu), autotransporta pakalpojumi tiek piedāvāti arī Sabiedrības darbiniekiem, kas nav medicīnisko pakalpojumu saņēmēji. Ieņēmumi no autotransporta pakalpojumiem veido nebūtisku daļu no kopējiem ieņēmumiem, sabiedrība neplāno veikt mērķētas investīcijas autotransporta pakalpojumu sniegšanā. Šo papildpakalpojumu sniegšana neatstāj vērā ņemamu ietekmi uz autotransporta pakalpojumu tirgu un konkurenci.

Sabiedrība atbilstoši Ministru kabineta 20.01.2009. noteikumiem Nr. 60 "Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām"³⁰ 94.4.3. punktam nodrošina Morgu mirušo uzglabāšanai. Saskaņā ar Sabiedrības mājaslapā pieejamo informāciju³¹ secināms, ka, sniedzot šo pakalpojumu, Sabiedrība piedāvā arī tādus pakalpojumus kā nelaiķa mazgāšana, higiēniskā apstrāde, apģērbšana un iezārkošana, ko parasti nodrošina privātie apbedīšanas pakalpojumu sniedzēji. Saskaņā ar Sabiedrības sniegto informāciju Sabiedrība savulaik ir nodevusi šī pakalpojuma sniegšanu privātam komersantam, tomēr tas radīja negatīvu finansiālu ietekmi uz Sabiedrību kopumā, kā arī netika nodrošināta konkrētā pakalpojuma nepārtrauktība, kas būtiski ietekmē kvalitatīva Sabiedrības sniegtā pakalpojuma nodrošināšanu, tādējādi noteiktajā tirgus segmentā ir konstatējama tirgus nepilnība un privātie tirgus dalībnieki nav pilnībā spējīgi nodrošināt konkrēto pakalpojumu pieejamību.

Ievērojot minēto, secināms, ka pašvaldības līdzdalība Sabiedrībā atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punktam un Likuma 4. panta pirmajai daļai un Sabiedrības papildpakalpojumu sniegšana ir attaisnojama.

Likuma 1. panta pirmās daļas 18. punkts paredz, ka kapitālsabiedrības vispārējie stratēģiskie mērķi ir publiskas personas augstākās lēmējinstīcijas noteikti kapitālsabiedrības mērķi, kurus publiska persona vēlas sasniegt ar līdzdalību kapitālsabiedrībā un kuri izriet no tiesību aktiem un politikas plānošanas dokumentiem.

Sabiedrības noteiktais darbības mērķis ir nodrošināt Gulbenes (un Balvu) novadu iedzīvotāju medicīnisko aprūpi atbilstoši veselības aizsardzības jomu regulējoši normatīvo aktu prasībām un saskaņā ar tiem noslēgtajiem līgumiem par veselības aprūpes apmaksu.

³⁰ <https://likumi.lv/ta/id/187621-noteikumi-par-obligatajam-prasibam-arstniecibas-iestadem-un-to-strukturvienibam>

³¹ <https://www.slimnicuapvieniba.lv/lv/pakalpojumi/balvi/parejie-ar-pvn-apliekamie-pakalpojumi/>

Gulbenes novada attīstības programmā 2018.-2024. gadam³² paredzēts rīcības virziens “Pilnvērtīga veselības uzlabošana”, kas ietver uzdevumu **Nodrošināt veselības aprūpes pakalpojumu klāstu atbilstoši novada iedzīvotāju vajadzībām**.³³ Gulbenes novada Attīstības programmā definētās vidējā termiņa prioritātes, kas iezīmē izglītības, veselības, sociālās un sociāli aktīvas sabiedrības attīstību, atbilst Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības programmas 2030³⁴ lielajam mērķim – *sekmēt līdzsvarotu reģiona sociālo, ekonomisko un teritoriālo attīstību, īstenojot uz elastīgumu vērstu integrētu starpsektoru attīstības politiku, kas nodrošina reģiona ekonomisko un teritoriālo priekšrocību izmantošanu iedzīvotāju labklājības un drošumspējas palielināšanai*.

Gulbenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2030. gadam³⁵ nosaka, ka pirmais stratēģiskais virziens ir “Izglītota, informēta, sociāli aktīva un vesela sabiedrība”, kas paredz, ka Gulbenes novada pašvaldība nodrošina **pieejamu veselības aprūpi un veselīgu dzīvesveidu**.

Pašvaldību likuma 4. panta 1.daļas 6. punkts paredz, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir veselības aprūpes pieejamības nodrošināšana. Ārstniecības likuma 3. panta pirmā daļa noteic, ka veselības aprūpe ir veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju īstenots pasākumu komplekss pacienta veselības nodrošināšanai, uzturēšanai un atjaunošanai.

Ievērojot minēto, secināms, ka Sabiedrības esošie stratēģiskie mērķi jau šobrīd kopumā atbilst Pašvaldību likuma noteiktajai pašvaldības autonomajai funkcijai un Gulbenes novada attīstības plānošanas dokumentiem. Ņemot vērā Gulbenes novada aktuālos teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, tiek ieteikts noteikt pašvaldībai svarīgo Sabiedrības vispārējo stratēģisko mērķi šādi: **daudzveidīgu, kvalitatīvu un pieejamu veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšana Gulbenes novada iedzīvotājiem un iedzīvotāju veselības stāvokļa uzlabošana**.

5.2. Turpmākais kapitālsabiedrības statuss

Balstoties uz izvērtējuma laikā veikto Sabiedrības analīzi, iegūtajiem datiem un izdarītajiem secinājumiem, tiek **rekomendēts saglabāt Gulbenes novada pašvaldības tiešo līdzdalību SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība”**, reģistrācijas Nr. 44103058086, juridiskā adrese Gulbene, Upes iela 1.

³² <https://www.gulbene.lv/lv/gulbenes-novada-attistibas-programma-2018-2024gadam>. Jaunam periodam attīstības programma šobrīd ir sabiedriskajā apspriešanā.

³³ Investīciju un rīcību plāns 2022.-2024. gadam. Pieejams: <https://www.gulbene.lv/lv/media/18746/download?attachment>

³⁴ https://www.vidzeme.lv/wp-content/uploads/2024/11/VPR-IAS_aktualizacija-1.2_gala_versija.pdf

³⁵ <https://www.gulbene.lv/lv/media/590/download?attachment>